

Tråante 2017

1917–2017

Prosjektrapport

Sámediggi / Sametinget

Juni 2018

Innhold

1.	Innledning.....	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Navngiving av jubileet	5
1.3	De økonomiske rammene for Tråante 2017	5
1.	Mål.....	6
2.1	Hovedmål	6
2.1.2	Delmål.....	7
2.2	Målgruppe	7
2.	Organisering	7
3.1	Hovedkomite	7
3.2	Styringsgruppe.....	7
3.3	Prosjektledelse	8
3.4	Samarbeidspartnere.....	9
3.5	Frivillige	10
4	Program	11
4.1	Jubileumsuken 4- 12 februar 2017	11
4.1.1	Samenes nasjonaldag/Saemiej åålmegebiejje/ Sáme álmukbiejvve/Sámiálbmotbeaivi .	11
4.1.2	Samisk folkefest på Torvet	13
4.1.3	100-årsmarkering ved Metodistkirken	14
4.1.4	REIN – Tråante 6. – 8. februar	15
4.1.5	Utstillinger	15
4.1.6	Forestillinger og musikk.....	16
4.1.7	Foredrag, seminarer og politiske møter.....	17
4.1.8	Andre arrangementer.....	19
4.1.9	Tegnspråktolking under jubileumsuka	19
4.2	Jubileumsåret 2017	20

4.2.1 Utstilling: Gielh årjelraedteste - Stemmer fra sør	20
4.2.2 Utstilling: Foto & fortellinger.....	20
4.2.3 NRLs Landsmøte og 70 – årsjubileum	20
4.2.4 Åpning Samisk mat	21
4.2.5 Seminar og minnesmarkering: “En stein for å minnes”	21
4.2.6 Jubileumsarrangement i Elgå	21
4.3 Kunnskapsproduksjon	21
4.4 Den Kulturelle Skolesekken	22
5. Markedsføring og informasjon.....	22
5.1 Logokonkurransen	22
5.2 Nettsiden tråante2017.no og sosiale medier.....	23
5.3 Nettverksbygging.....	23
5.4 Annonsering	23
5.5 Mediestrategi	23
5.6 Tråante 2017 på NSB.....	24
5.7 Tråante 2017 og Avinor	24
6. Jubileumsprodukter.....	25
6.1 Jubileumsvase.....	25
6.2 Jubileumssølje og jubileumsbrosje.....	25
6.3 Minnemynt	25
6.4 Frimerker	25
6.5 Minnebok fra det samiske jubileumsåret.....	25
6.6 lehtseles Tråante»	26
7. Besøkende	26
8. Økonomi	27

Appendiks nr. 1 Jubileumsuka for Trånte 2017	29
Seremonier	29
Utstillinger	29
Forestillinger og musikk	33
Arrangementer, foredrag og seminarer.....	38
Appendiks. Nr. 2 Jubileumsåret for Tråante 2017.....	45
Utstillinger	45
Foredrag og seminarer	50
Den kulturelle skolesekken i Trondheim kommune.....	55

1. Innledning

Året 2017 har vært betydningsfullt for det samiske folket. Dette var året for en nasjonal samisk jubileumsmarkering hvor man feiret en viktig historisk hendelse som fant sted i Trondheim Metodistkirke i 6. februar i 1917. Det har gått 100 år siden den samiske nasjonen for første gang var samlet i Trondheim for å diskutere felles saker og utfordringer. Kampen om reindriftsland, skolegang, opplysningsarbeid og den samepolitiske organisering ble diskutert. Dette er temaer som fortsatt er aktuelle i 2017, hundre år etter det første allsamiske møtet i Trondheim. 100 år etter i 2017 feiret det samiske folket denne historiske viktige hendelsen med et svært mangfoldig og innholdsrikt jubileum, med både kulturhistoriske tilbakeblikk og samiske framtidvisjoner. Denne nasjonale samiske jubileumsfeiringen fikk navnet Tråante 2017 (Tråante er det samiske navnet for Trondheim)

Jubileumsfeiringen var todelt: En hovedmarkering i en uke rundt den samiske nasjonaldagen 6. februar med Trondheim som vertsby. For det andre ble jubileumsåret 2017 feiret over hele det samiske bosettingsområdet, med bidrag fra en rekke enkeltpersoner, organisasjoner og offentlige institusjoner. Denne rapporten skal gjøre rede for jubileumsmarkeringen Tråante 2017 i sin helhet. Først vil rapporten ta for seg en bakgrunnen og historikken for jubileet. Deretter vil det gjøres rede for mål, organiseringsmodell for prosjektorganisasjonen og samarbeidspartnere. Så vil rapporten ta for seg det omfattende jubileumsprogrammet; både med tanke på jubileumsuka og jubileumsåret 2017. Rapporten vil i grove trekk gjøre rede for profilering, formidling og mediearbeidet i forbindelse med jubileet. Avslutningsvis vil rapporten ta for seg økonomi og noen avsluttende kommentarer på vegne av prosjektorganisasjonens hovedkomité.

1.1 Bakgrunn

I 1917 for 100 år siden fant en viktig hendelse av nasjonal betydning i samenes historie sted. Det første landsmøte ble avholdt 6. februar 1917 i Metodistkirken i Trondheim. Dette blir regnet som første gang samer fra store deler av det samiske bosetningsområdet var samlet seg for å drøfte og belyse felles saker og utfordringer. Elsa Laula Renberg, en sørsamisk kvinne, var en av initiativtakerne til dette landsmøtet. Hun var opptatt av samenes livsvilkår, barns oppvekstvilkår, opplæring på samisk og undervisning tilpasset samisk kultur, og hun var en ledende skikkelse i samebevegelsen før både norske og svenske kvinner fikk stemmerett. En annen sentralt skikkelse var Daniel Mortensson. Han var en reindriftssamer fra Svahken Sijte som var aktiv innen det samiske organisasjonsarbeidet på begynnelsen av 1900-tallet. Daniel Mortensson var i tillegg redaktør for den samiske avisen *Waren Sardne*, som ble utgitt på Røros i periodene 1910-1913 og 1922- 1927. I 1992 vedtok Samekonferansen at dette historiske bakteppet skulle legge grunnlaget for en allsamisk og felles Samisk nasjonaldag for samer på russisk, svensk, finsk og norsk siden av Saepmie. Konferansen vedtok også at begrepet «Saemiej åålmegebiejje», som oversatt til norsk blir Samenes nasjonaldag, skulle være den gjeldende betegnelsen. I 2001 anerkjente regjeringen nasjonaldag som betegnelse på 6. februar. I 2003 ble 6. februar offisiell flaggdag i Norge.

Bevisstheten om at landsmøtet i 1917 var av historisk og nasjonal betydning for samene har fra samepolitisk hold blitt bragt fram i lyset ved flere anledninger i morderne tid. I 1997 ble det arrangert en 80 årsmarkering for landsmøtet i Trondheim. Feiringen inneholdt blant annet seremoni i Metodistkirken, sametingsplenium for det norske sametinget, samt samiske kulturarrangementer.

Kunstneren Mattis Nango laget en minnesblankett for det første samiske landsmøtet som ble hengt på Metodistkirken.

Fra og med 2007 arbeidet det samepolitiske miljøet i Trondheim med å videreføre arbeidet og visjonen om en 100 årsmarkering i 2017. I 2009 vedtok Trondheim kommune en interpellasjon om en framtidig samisk jubileumsmarkering i byen. Det politiske forarbeidet var etablert, men fortsatt i begrenset omfang.

Med bakgrunn i politiske vedtak og administrative beslutninger i Sametinget, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune, ble det i 2013 satt ned en styringsgruppe fra administrasjonen hos de tre partene, samt en representant fra Samisk Rom. Styringsgruppa skulle berede grunnen og utarbeidet en strategi, framdriftsplan og budsjett for 100 årsjubileet som skulle finne sted i Trondheim i 2017. Samarbeidspartnerne i felleskap bidro til å forme overordnede planer og visjoner, etablere og samfinansiere prosjektledelse, samt legge til rette for videre grunnfinansiering av jubileet. I 2015 ble prosjektorganisasjonen med påfølgende organiseringsmodell etablert og arbeidet med å realisere et nasjonal samisk jubileum ble satt i gang med full styrke.

1.2 Navngiving av jubileet

Det har blitt ført omfattende dialoger og diskusjoner med tanke på navnet til jubileet, hvor flere alternativer ble lansert. Navnet til jubileet måtte harmonere med hovedmålene til prosjektet, samtidig som det måtte være forankret i den samiske horisonten. Formidling av sørsamisk kulturhistorie, tilstedeværelse, modernitet og framtid var også betydningsfullt i det jubileumsnavnet skulle formidle. Navnet ble formelt behandlet og vedtatt i styringsgruppa hvorpå hovedkomiteen bifalt vedtaket. Med dette som bakgrunn falt valget på «Tråante 2017». Navnet «Tråante 2017» har i løpet av jubileumsåret blitt forbundet med kvalitet og framtidsrettet positivitet. Dette har sin bakgrunn i det gode og kvalitetsmessige innholdet i jubileet; både med tanke på den historiske hendelsen i 1917, programmet og det generelle positive omdømmet jubileet har fått.

1.3 De økonomiske rammene for Tråante 2017

De økonomiske rammene til Tråante 2017 har vært sammensatt, hvor ulike aktører og parter har bidratt med grunnfinansiering og konkret prosjektert innhold til jubileet. Jubileet har imidlertid vært avhengig av en grunnfinansiering fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for at prosjektet skulle bli gjennomførbart som en nasjonal begivenhet. utfordringer med tanke på grunnfinansiering har fått konsekvenser for jubileet. Derfor er det vesentlig å redegjøre for dette.

Det økonomiske rammene for Tråante 2017 hentet sitt grunnlag i Handlingsplanen for Tråante 2017 og samarbeidsavtalen mellom Sametinget, Trondheim kommune og Sør – Trøndelag. I samarbeid prosjekterte partene en organisering, innhold, framdrift og finansering av den nasjonale feiringen. Sametinget har stått som prosjekteier på alle søknadene.

Samarbeidspartnerne har ved flere anledninger initiert til møter med regjeringen med tanke på den statlige finansieringen av det nasjonale jubileet. I en tidlig fase den 29.09.2014 i Oslo ble det avholdt møte med Kommunal og moderniseringsminister Jan Tore Sanner, hvor en felles delegasjon fra Sametinget, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag Fylkeskommune deltok. Delegasjonen la frem

forventinger og ambisjoner for jubileet 2017. Med bakgrunn i dette møtet ble det søkt om 3 millioner. Søknaden ble ikke imøtekommet.

I februar 2015 sendte samarbeidspartnerne en søknad på 12,5 mill til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Prosjektet skisserte et omfattende innhold med bestillingsverk, scenekunst, utstillinger, kunnskapsproduksjon, historieformidling, hvor et bredt spekter av den allsamiske horisonten skulle være representert. Denne søknaden ble ikke imøtekommet. Videre drift av prosjektorganisasjonen ble finansiert av tilleggsfinansiering fra samarbeidspartnerne og tilskudd fra andre fylkeskommuner, deriblant Nordland fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune.

Avslagene fikk imidlertid omfattende konsekvenser for det prosjekterte innholdet, organiseringen og tiltakene. Mye av det opprinnelige prosjektet og handlingsplanen måtte med bakgrunn i avslaget omgjøres. Det ble blant annet i utgangspunktet prosjektert at jubileumsorganisasjonen, med bakgrunn i tildelinger fra departementet, skulle finansiere jubileumsinnholdet i samarbeid med andre institusjoner og organisasjoner. Jubileumsorganisasjonen hadde som intensjon å tildele midler til ulike prosjektinitiativ til Tråante 2017.

Med manglende grunnfinansiering ble man dermed avhengig av at institusjoner prioriterte Tråante 2017-prosjekter i sine tildelinger. Det betinget også at både samiske og norske institusjoner tok eierskap til det nasjonale jubileet og initierte til prosjekter knyttet opp mot Tråante 2017 i sine respektive årshjul og søkte eksterne midler. Handlingsrommet for planlegging, nettverksbygging og organisering ble også markant redusert som en konsekvens av avslaget fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Som en strategi for å kompensere for manglende grunnfinansiering valgte samarbeidspartnerne, sammen med noen andre institusjoner, å prioritere prosjekter som var relatert til Tråante 2017 over sine søkbare midler. Dette tiltaket skulle vise seg å ha positiv effekt på antallet prosjektinitiativ til jubileet, både med tanke på jubileumsuken og jubileum året 2017 for øvrig.

Med bakgrunn i ytterligere dialog og møter bevilget regjeringen i 2016 over revidert nasjonalbudsjett 4 millioner til jubileet. Bevilgningen var imidlertid langt fra de prosjekterte rammene, men skapte forutsigbarhet for prosjektet. En mer inngående redegjørelse for finansieringen av Tråante 2017 finnes senere i rapporten.

1. Mål

Med bakgrunn i den brede forankringen har det blitt utarbeidet hovedmål og delmål for Tråante 2017. Grunntanker har vært at Tråante 2017 var en felles feiring av 100-årsjubileet av samefolkets første landsmøte i Trondheim 6. til 9. februar i 1917. Jubileet skulle være åpent og inkluderende for samene som et folk i fire land. Nedenfor følger hoved- og delmål for jubileet.

2.1 Hovedmål

”Prosjekt målet for Tråante 2017 er å markere, formidle kunnskap om samene, samisk språk, kultur og historie i et 100-års perspektiv” og skal bidra til deltakelse og engasjement for demokratiets utvikling.

2.1.2 Delmål

Prosjektet har et ansvar i forhold til samisk språk, kultur, samiske næringer og historie lokalt, regionalt, nasjonalt og på et internasjonalt nivå. Noen tiltak skulle gjennomføres underveis og andre tiltak tilpasses etter forespørsel og behov. Satsningsområder og arbeidsfelt skulle variere gjennom prosjektperioden. Det har vært et mål å initiere delprosjekter som ville gi en helhetlig måloppnåelse i 2017 og fram i tid. Det ble utarbeidet intensjons, oppdrag – og samarbeidsavtaler for ulike arrangement og aktiviteter.

2.2 Målgruppe

Jubileet har hatt til hensikt å være åpent og inkluderende for alle, med et ønske om å skape og legge til rette for et mangfoldig og inkluderende kulturprogram som alle kunne ta del i. Derfor har det vært vesentlig å skape et bredt samfunnsengasjement, både med tanke på det samiske og det norske samfunnet for øvrig. Det brede engasjementet og eierskapet til Tråante 2017 har vært avgjørende både på publikum- og arrangørsiden. Det har imidlertid vært særlig vesentlig å skape engasjement og eierskap hos dem samiske befolkningen. Derfor har det vært et ekstra fokus på å stimulere til bidrag og deltakelse fra det allsamiske samfunnet. Enn mer inngående redegjørelse om deltakere, bidragsytere og publikum finnes senere i rapporten.

2. Organisering

Med bakgrunn i en samarbeidsavtale mellom Sametinget, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune av 2015 ble Tråante 2017 etablert som prosjektorganisasjon. Sametinget for norsk side har vært har vært prosjekteier av jubileet og gikk sammen med Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune for å løfte og realisere feiringen. Forankringen og arbeidet med jubileet har vært organisert på ulike nivåer. Nedenfor følger en redegjørelse for organiseringen av arbeidet med Tråante 2017.

3.1 Hovedkomite

Jubileets øverste organ har vært organisert i en hovedkomité. Hovedkomiteen har hatt et overordnet ansvar for Tråante 2017. Hovedkomiteen har vært jubileets øverste kontakt og har vært retningsgivende og rådgivende for jubileets overordnede visjoner og innhold. Arbeidet i hovedkomiteen hadde også som oppgave å bidra til et folkelig engasjement for arrangementet. Hovedkomiteen har bestått av Aili Keskitalo fra Sametinget i Norge, ordfører Rita Ottervik i Trondheim kommune, fylkesordfører Tore O. Sandvik i Sør-Trøndelag fylkeskommune og fylkesråd May Britt Lagesen fra Nord-Trøndelag fylkeskommune. Sametinget har hatt ledervervet i hovedkomiteen. Møter i hovedkomiteen har vært avholdt etter behov og i samråd med resten av den etablerte organisasjonen.

3.2 Styringsgruppe

Administrativt nivå for Sametinget, fylkeskommunene og Trondheim kommune har vært representert i en styringsgruppe. Hovedoppgaven til styringsgruppa har vært å legge til rette for føringer og økonomiske rammer som ble lagt på politisk nivå for jubileet. Styringsgruppa har også

vært et kontaktpunkt med de ulike samiske interesser mellom hovedkomitéen og den øvrige prosjektledelsen. Styringsgruppa har bestått av leder Magne Svineng fra Sametinget, Rune Kjenstad fra Trondheim kommune, Knut Wik fra Sør-Trøndelag fylkeskommune, Morten Haugen fra Nord-Trøndelag fylkeskommune, Lennart Mikkelsen fra Sametinget og Kristin Sara fra prosjektet Samisk Rom. Fra oppstarten var Rune Kjenstad fra Trondheim kommune leder for styringsgruppa. Sametinget overtok lederskapet i mai 2016.

3.3 Prosjektledelse

Prosjektledelsen har hatt ansvaret for den praktiske gjennomføringen av jubileet i samarbeid med den øvrige organisasjonen, spesielt med tanke på styringsgruppen for Tråante 2017. Ansvaret for kommunikasjon med allmenheten og interessegrupper har ligget hos prosjektledelsen. Nedenfor følger en overordnet og punktvis redegjørelse for hva arbeidet i grove trekk har gått ut på:

- Det har blitt utviklet en prosjektplan for gjennomføring av del - oppgaver i samarbeid med styringsgruppen og prosjektmedarbeidere
- Det har blitt gjennomført ei kvalitetssikring av aktiviteter og arrangementer
- Det har vært en kontinuerlig dialog med aktører og andre med tanke på Tråante 2017-arrangementer og prosjekter.
- Prosjektledelsen har hatt myndighet til å utføre korrektiv tiltak hvor det var nødvendig å sette i verk til enhver tid for at prosjektet skulle komme i havn med høyest mulig kvalitet innenfor de gitte rammene.
- Prosjektledelsen har kontinuerlig rapportert til styringsgruppa om prosjektets fremdrift og økonomi
- Prosjektleder har i vidt omfang presentert og representert Tråante 2017 i ulike sammenhenger på eget initiativ og ved henvendelser. I dette ligger også utstrakt nettverksbygging og initiativ til samarbeid om konkrete jubileumsprosjekter.
- Hovedansvaret for gjennomføring av jubileumsuka
- Samarbeidet med andre aktører om prosjekter og arrangementer som ble gjennomført igjennom hele 2017.
- Det har blitt utviklet en helhetlig strategi for markedsføring; både med tanke på programinnholdet for jubileumsuka og markeringen av 6. februar i Trondheim og det øvrige jubileumsprogrammet for 2017.

Prosjektledelse ble etablert i 2016 og har vært lokalisert til Trondheim hvor arbeidsansvaret i utgangspunktet ble lagt til kulturenheten Trondheim kommune. I startfasen besto prosjektledelsen av to personer; med prosjektleder Ida Marie Bransfjell og programansvarlig Kjell Derås.

Våren 2016 ble administrasjon og arbeidsgiveransvaret av praktiske årsaker flyttet fra Trondheim kommune til Sametinget. Fra og med denne perioden besto prosjektledelsen av prosjektleder Ida Marie Bransfjell, produsent Kari Thorvik (engasjert fra høsten 2016), frivillighetskoordinator Ragni Nergård (3 mnd engasjement fra desember 2016) og kommunikasjonsansvarlig Johanne Sundby (engasjert fra våren 2016). Prosjektleder har hatt ansvaret for den daglige driften og gjennomføringen jubileumsprosjektet i hele prosjektperioden, mens de tre sistnevnte har hatt periodevis engasjementer i arbeidsintensive perioder i for- og etterkant av jubileumsuka. Produsentens arbeidsoppgaver var blant annet knyttet opp mot ressurser, økonomi, kultur, arena,

samt leie og rekruttere inn nødvendige ressurser inn i jubileumsarbeidet. Denne organiseringen av driftsrelaterte arbeidsoppgaver har funger godt, hvor økt arbeidsinnsats og flere ressurser har blitt tilført prosjektorganisasjonen i arbeidsintensive perioder.

3.4 Samarbeidspartnere

Samarbeidspartnerne til Tråante 2017 har vært avgjørende for innholdet og omfanget av prosjekter og arrangementer som jubileet har bestått av, hvor en rekke institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner på ulike måter har bidratt til å realisere et omfattende program for jubileumsåret. Samarbeidspartnerne har spendt vidt, fra det offisielle Norge, nasjonale institusjoner som NRK, museer til regionale og lokale samiske foreninger. Mange av samarbeidene har blitt formalisert igjennom samarbeidsavtaler, intensjonsavtaler og oppdragsavtaler med prosjektorganisasjonen. Intensjonsavtalene har blitt utarbeidet gjennom dialog om samarbeid og et ønske om å bidra med prosjekter som harmonerte med Tråante 2017s profil. Samarbeidsavtaler har også blitt inngått med enkeltutøvere hvor det har blitt definert gjensidige forpliktelser med tanke på økonomi og øvrige rammer. Oppdragsavtaler ble inngått med leverandører av tjenester til jubileet, der Tråante 2017 har vært prosjekteier. Prosjektledelsen har hatt ansvaret for å følge opp de ulike samarbeidsprosjektene. Det har vært fundamentalt at jubileet skulle ha en allsamisk forankring, der man har initiert til samarbeid og nettverk i alle de samiske områdene. Dette har vært vesentlig i den visshet om at Tråante 2017 er historisk begivenhet for den samiske nasjonen.

Prosjektledelsen i Tråante 2017 har samarbeidet med en rekke aktører, hvor omfanget og innholdet har variert. For å illustrere bredden og omfanget av ulike samarbeid velger rapporten på trekke fram aktørene som blir redegjort for nedenfor

- MiST (Museene i Sør-Trøndelag) spesielt Sverresborg, Vitenskapsmuseet, Rockheim, Ringve musikkmuseum, Rørosmuseet
- Kunsthall Trondheim
- Trøndelag senter for samtidskunst
- Samisk samtidskunstsenter og Samisk samtidskunstforening
- Saemien Sijte
- Tromsø museum
- Västerbotten sameforening
- Metodistkirka
- Kulturenheten Trondheim kommune
- Samerådet
- Sametingene (Russisk side har gått gjennom Samerådet og Sametingene)
- SVT, YLE, NRK – Sápmi
- Beaiivas
- Åarjel – Saemien Teatere
- Oi Trøndersk mat og drikke
- Markedsutvalget
- Samisk idrettsforbund
- Nidaros bispedømme
- Fylkesbiblioteket for Sør Trøndelag

- Olavshallen
- Svahken Sijte
- Sámiid duodji
- Landsdelsmusikerne i NN
- Kultur i Troms
- Internasjonalt samisk filminstitutt
- Juhls Silver Gallery

Andre:

- Hadeland glassverk
- Via Travel avd. Trondheim
- Midtbyen management
- Visit Trondheim
- Adresseavisen

Referansegrupper/arbeidsgrupper med kompetanse innenfor sine respektive fagfelt ble oppnevnt etter behov.

3.5 Frivillige

Den frivillige innsatsen var avgjørende for gjennomføringen av Tråante 2017. Både med tanke på jubileumsuka og tiltakene igjennom hele jubileumsåret. Programinnholdet har i mange tilfeller blitt gjennomførbart på grunn av frivilligheten. I grove trekk har frivillighetsarbeidet omhandlet funksjonæroppgaver for de forskjellige arrangementene i jubileumsuka og året for øvrig. Den frivillige innsatsen har imidlertid også vært prosjektering og gjennomføring av tiltak og arrangementer.

I forbindelse med jubileumsuka var det registret 44 frivillige, hvorav 34 var fra Sametinget, som fylte ulike funksjoner. Dette har blant annet vært informasjonsstander for jubileet, funksjonærer på utstillinger og konserter, backstageansvarlige, fotografer, sosiale medier og utstillingsvakter.

Det er imidlertid ei utfordring å skaffe seg en detaljert oversikt over frivillighetsinnsatsen i tilknytning til andre jubileumsarrangementer igjennom jubileumsåret, men det er rimelig å tro at den frivillige innsatsen også der har vært betydelig, både av enkeltpersoner og igjennom det frivillige organisasjonsarbeidet.

Vi har vurdert det dithen at denne modellen med en hovedkomité, med bred politisk og administrativ enighet i hele prosjektorganisasjonen, var en av de avgjørende faktorene for at jubileet ble en suksess, med omfattende program med høy kvalitet, stor oppslutning og gode samfunnsmessige effekter i etterkant. I en startfase, der de økonomiske rammene var svært uforutsigbare, har det rådet stort engasjement og enighet i prosjektorganisasjonen om at gjennomføringen av jubileet i nasjonal skala skulle bli en realitet. Den politiske forankringen igjennom en hovedkomité var vesentlig for politisk gjennomslag i både Sametinget, Sør- Trøndelag fylkeskommune, Nord- Trøndelag fylkeskommuner og Trondheim kommune. Dette gjorde seg særlig gjeldene i utfordrende faser av prosjektperioden.

4 Program

Programmet til jubileumsåret har vært svært mangfoldig, hvor den samiske nasjonen og Norge som vertsland har tatt et betydelig eierskap til feiringen. Dette gjenspeiles både i kvaliteten og omfanget av programinnholdet til Tråante 2017. Den samiske kulturen har vært gjennomgående på en rekke steder og nivåer igjennom hele jubileumsåret og jubileumsuken rundt samenes nasjonaldag 6. februar. Man kan trygt si at programinnholdet har fått nasjonal og internasjonal oppmerksomhet. Programmet for Tråante 2017 har i all hovedsak vært todelt; Jubileumsuken rundt 6. februar i Tråante var naturlig nok hovedmarkeringen for jubileumsfeiringen, med store arrangementer og representasjon fra det offisielle Norge. Det har imidlertid også vært fundamentalt at ble en feiring for den samiske nasjonen som geografisk helhet, og derfor fokuserte og stimulerte man til jubileumsmarkeringer andre steder igjennom hele 2017.

Tiltakene og arrangementene har naturlig nok variert i størrelse, både i Trondheim i jubileumsuken og arrangementer igjennom jubileumsåret andre steder for øvrig. Alle arrangementene har til sammen bidratt til Tråante 2017 som helhetlig og nasjonal jubileumsfeiring. Feiringen har vært så omfangsrikt at det har vært utfordrende å skape en komplett oversikt over tiltak og arrangementer som initiert og gjennomført som en del av jubileumsfeiringen. Det er legitimt å tro at det finnes noen jubileumstiltak som ikke er innrapportert til prosjektledelsen. Redegjørelsen for programmet tar dermed bare utgangspunkt i rapporterte tiltak.

Med bakgrunn i det store omfanget av tiltak og arrangementer vil man i denne rapporten gjøre et utvalg av sentrale og vesentlig programposter for jubileumsuken og jubileumsåret for øvrig. For en komplett og inngående redegjørelse for hvert enkelt tiltak henvises det til appendiks.

4.1 Jubileumsuken 4- 12 februar 2017

Trondheim var vertskap for jubileumsuken for Tråante 2017, hvor arrangementer var lagt til store deler av bybilder. Nedenfor følger sentrale deler av jubileumsprogrammet som fant sted i Trondheim 4 – 12 februar 2017.

4.1.1 Samenes nasjonaldag/Saemiej åålmegebiejjie/ Sáme álmukbiejvve/Sámiálbmotbeaivi

Den samiske nasjonaldagen 6. februar 2017 representerte den offisielle åpningen av jubileumsfeiringen. Dagen besto av en rekke seremonier og arrangementer med representasjon fra samefolket og det offentlige Norge.

4.1.1.1 Åpningsseremonien på Torvet 6. februar

Tråante 2017 ble offisielt åpnet av Sametingspresident Sverige, Håkan Jonsson, Sametingspresident Finland, Sanila-Aikio Tiina og Sametingspresident Norge, Vibeke Larsen. Det offisielle Norge var representert med hilsningstaler ved Statsminister, Erna Solberg, Stortingspresident, Olemic Thommesen og Ordfører i Trondheim, Rita Ottervik. Det hele ble avsluttet med åpning av marked og lavvu av Landbruksminister, Jon Georg Dale og leder av Norske reindriftssamers landsforbund, Ellinor

Marita Jåma. Musikalske innslag ble fremført av det samiske koret, Sami Jienat, barnekor fra Áarjel-Saemiej Skuvle og Árvvas. Konferansier og tolk var Joseph Fjällgren. Av hensyn til det flerspråklige publikumet, seremoniens varighet og at man befant seg i sørsamisk område, ble arrangementet tolket til sørsamisk og engelsk. I tillegg ble arrangementet tegnspråktolket. Antall publikum ble anslått til rundt 6.500 stk.

4.1.1.2 Jubileumsgudstjeneste i Nidarosdomen

Jubileumsgudstjeneste med biskop Helga Haugland Byfuglien. Gudstjenesten hadde et samisk innhold og var et samarbeid med den sørsamiske presten i Nidaros. En spesialbestilt salme av Frode Fjellheim ble blant annet framført. H M Kong Harald var tilstede. Gjester fra Sápmi og det offisielle Norge var representert. Gudstjenesten ble tolket til tegnspråk og var åpen for alle.

4.1.1.3 Gudstjeneste og innvielse av samisk alter i Nidarosdomen

Nidarosdomen var sentral i den kirkelige markeringen av Tråante 2017. Det ble innviet en permanent samisk utsmykning i kirken, hvor den samiske kunstneren Folke Fjällström har laget en installasjon i tre; en Kristusfigur, som fikk plass i en av de eldste delene av Nidarosdomen. Det var initiert av Saemien Áålmege i samarbeid med Nidaros biskop Tor Singaas. Innvielsesgudstjenesten med nattverd mandag 6. februar var i hovedsak på sørsamisk og var åpen for alle. Den nyskrevne salmen til jubileet, laget av Rawdna Carita Eira og Frode Fjellheim, ble framført.

4.1.1.4 Utstillingsåpning «Bååstede» i Erkebispegården

Utstillingen «Bååstede- tilbakeføring av samisk kulturarv» ble offisielt åpnet. Samisk kulturarv skal tilbakeføres til samisk forvaltning igjennom Bååstede-prosjektet. Med denne utstillingen skulle man visuelt formidle den samiske materielle kulturarven som i framtiden skal tilbakeføres i igjennom bilder av gjenstander som var viktige for samenes hverdagsliv. Man ønsket blant annet å formidle at tilbakeføringen også betraktes som en forsonende og helende prosess for alle involverte og spesielt for det mottakende samiske samfunnet. Samarbeidspartnerne var Norsk Folkemuseum, Kulturhistorisk museum, Sametinget, Tana- og Varanger Museumssiida, RiddoDuottarMuseat, Samtidsmuseet for Nordlige Folk, Várdobáiki, Árran og Saemien Sijte. Utstillinga sto på Messaninen i Museet Erkebispegården i jubileumsuka.

4.1.1.5 Åpning av utstillingene i Olavshallen

H.M Kong Harald sto for åpningen. Utstillingene i Olavshallen viste samisk kultur, historie, kunst og duodji/håndverk. De fire utstillingene som ble åpnet var: Torgrim Halvari: «100 samiske portretter». RiddoDuottarMueat: «Dialog og tid» Sámiid Duodji og Duodje instituhtta: Jielije saemien duedtie». Saemien Sijte: «Mens landet forsvinner- 100 års kamp for arealene»

4.1.1.6 Jubileumsforestilling ” Jielemen aavoe ” i Olavshallen

Forestillingen tok for seg Sápmis stemme anno 2017; hvem er vi, hvor står vi og hvor er vi på vei. Det var en feiring av livet, av de som overlevde og samtidig en minnesang for å ære og minnes de som ble borte på veien. Forestillingen var produsert av det Det Samiske Nasjonalteateret Beaivvas i samarbeid med Det Norske Kringkastingsorkesteret, artister, musikere, skuespillere, dansere fra hele Sápmi deltok på scenen. Tilstede var blant annet Hans Majestet Kong Harald og sametingspresidentene fra Norge, Sverige og Finland. Jubileumsforestillingen var satt opp to ganger i Olavshallen, samt en gang i Stormen kulturhus i Bodø og ble utsolgt på alle. Dette utgjorde 1816 solgte billetter.

4.1.1.7 Nypremiere Elsa Laula på Trøndelag Teater

Elsa Laula Renberg var en av drivkreftene bak det første landsdekkende samemøtet i Trondheim 6. februar 1917. I 1904 ga hun ut boken «Inför Lif eller Död» hvor hun tok for seg problemstillinger knyttet til alkohol, fattigdom, skoleforhold og retten til land og vann. Teaterforestillingen hadde ikke som mål om å berette om en heltefigur eller martyr, men et portrett av 6-barnsmoren og mennesket bak den politiske sprengkraften. Forestillingen var et samarbeid mellom Åarjelhsaemien Teatere og Nord-Trøndelag Teater og ble framført på Trøndelag Teater. Manus: Ada Einmo Jürgensen, Liv Hege Nylund og Cecilia Persson. Regi: Liv Hege Nylund. Forestillingen hadde flere oppsetninger gjennom jubileumsuken.

4.1.2 Samisk folkefest på Torvet

Prosjektorganisasjonen og Trondheim by var vertskap for en omfattende samisk jubileumsuke. Som vertskap hadde man som mål om at hele byen skulle formidle og utrykke samisk kultur. Dette kom først og fremst til uttrykk igjennom alle koftekleddesamer som deltok på jubileumsfeiringen, men det var imidlertid også tilrettelagte samiske profileringstiltak og konkrete arrangementer. Dette ble blant annet gjort igjennom Tråante 2017- profilering av byrommet, med flagg, logo og samiske uttrykk i regi av prosjektkontoret. Dette ble gjort med hensikt i knytte program og byen sammen til et helhetlig arrangement. Tråante 2017 som samisk jubileumsby ble åpnet med høytidelig åpningsseremoni

I hovedsak ble hele midtbyen i Trondheim benyttet som samisk arena for feiringen, særlig med tanke på feiringen av Samenes nasjonaldag og starten av 100 årsmarkeringen 6. februar 2017. På Torvet ble det rigget scene som var arena for et vidt spekter av samisk scenekunst. Tilknyttet torvscenen var det også en skjerm, slik at arrangementene var synlig i stor omkrets.

I tillegg til selve åpningsseremonien for Tråante 2017 fant en rekke andre arrangementer sted på torvscenen. Der var konsert med de samiske artistene Kalle Urheim og Elle Márja Eria. Torvscenen var også arena for et samisk moteshow med de samiske designerne Abanti, Kimbanti, Wilks og Árbi og Sápmi. Erlend Elias var konferansier for showet.

I regi av NRK Sápmi, SVT og Yle ble det rigget et studio i form av et glasshus på torvet, slik at publikum på Torvet, TV-seere og radiolyttere kunne ta del jubileumsfeiringen 6. februar. Dette var et samarbeid mellom prosjektorganisasjonen og de nevnte medieaktørene.

Samiske bokbussene Gærja, sørsamisk bok- og litteraturlubuss fra Nordland og Kulturvre- jñh gærjabusse/Kultur og bibliotekbussen fra Sør-Trøndelag, var strategisk plassert som et tilbud til jubileumsdeltakerne. Reinsdyr fra Rørosrein var også plassert i en innhegning på Torvet for å gi publikum en opplevelse av sørsamisk reindriftskultur. På torvet kunne man også finne informasjonsstander fra relevante institusjoner med samisk innhold.

Samenes idrettsforbund – Norge (SVL-N) var representert på torvet og presenterte samisk idrett. SVL-N arrangerte, «drop-in» lassokastkonkurranse for barnehager, skoler og publikum for øvrig.

4.1.3 100-årsmarkering ved Metodistkirken

Metodistkirken er historisk grunn for samefolket. Det var her selve møtet i 1917 fant sted. Derfor var det naturlig at det var en 100 årsmarkering på lokaliteten. Markeringens innhold gikk ut på at unge stemmer fra Sápmi, representert med de samiske veiviserne, skulle se tilbake på 1917, for deretter sette fokus på nåtiden og framtiden for det samiske folket. Det ble blant annet lagt ut en signeringsprotokoll i Metodistkirken, designet av Hans Ragnar Mathisen på bestilling fra Tråante 2017 i anledning jubileet. Publikum og besøkende fikk mulighet til å signere protokollen. Signeringsprotokoll ble i ettertid arkivert hos Sametinget. Portrettbilder fra Samenes første landsmøte i 1917, kopier av Astrid Aasens portrettfotografier ble montert i kirkerommet som historisk utsmykning. Bildeoriginalene er i dag i Sametingets forvaring. Blanketten som Mattis Nango laget i anledning 80 årsmarkeringen i 1997 som henger på Metodistkirken ble lysatt.

Cicgnonsplass og Metodistkirken var imidlertid et naturlig møtested for markering igjennom hele jubileumsuka. Kirka var åpen alle dager for publikum. Der kunne man besøke kafeen "Ektine kulturkafe" og utstillingen samisk gapta/kofter fra 1917, historiske beskrivelser og duedtie. Kafeens program besto av foredrag, appeller, musikk og sosiale møter mellom folk. Teknisk arrangør var Sameforeninger fra Västerbotten i samarbeid med Samisk Rom og Sør – Trøndelag og Hedemark sameforening.

Kirkerommet ble også brukt til konsertlokale for arrangementet «Joiketoner fra Sápmi» av koret Sámi Jienat. Metodistkirken var vertskap for Samisk kirkelig seminar " Samene og kirken" i regi av Saemien Åålmege og Saemien Gærhkoeraerie/Samisk kirkeråd. Samisk flerkirkelig seminar ble arrangert av Metodisme - historisk selskap i Norge.

4.1.4 REIN – Tråante 6. – 8. februar

Tre dager fylt med mat, musikk, håndverk, aktivitet og god stemning.

Dette var et tiltak som hadde til hensikt å gi publikum muligheten til å ta del samisk kultur, musikk, verdiskaping og moderne samiske mattradisjoner. REIN – Tråante bidro til at den samiske reindriften fikk en arena og ble synliggjort under Tråante 2017. Oi! Trøndersk Mat og Drikke sto for den tekniske gjennomføringen av arrangementet REIN–Tråante 2017 på oppdrag fra Markedsutvalget for reinkjøtt, Innovasjon Norge og Reindriften Utviklingsfond i samarbeid med Norske samers reindriftsforbund.

I hjertet av Trondheim, på Torvet ble det rigget opp en lavvo på 1.200 m² hvor utstillere av reinkjøttprodukter, 22 utstillere av duedtie/samisk håndverk, samisk design og reiseliv var representert. Publikumskapasiteten på 900 plasser var fullsatt i mesteparten av perioden. Lavvoen presenterte eget program med kokkelering med Matprat og mesterkokk Thomas Borgan

Det ble arrangert kokkekonkurranse, prisutdeling, barnekokkelering med MatStart. Samiske artister opptrådte i lavvuen og disse var Tomas Marainen, Laila Somby Sandvik, Annelise Varsi, Tana, Tore Bongo, Inga Marja Sarre, Kalle Urheim og koret Sámi Jienat.

Rein på menyen: Flere av byens restauranter bidro også på sin egen måte å sette samisk mat på menyen gjennom Rein – Tråantes utvalgte: Almas, Folk og Fe, Røst, Mathall, EC-Dahls Pub og kjøkken, Tavern, Havfruen, Caya, Indian Tandori, To Rom og Kjøkken og Lian Restaurant.

I planleggingen lå også reinkappkjøring som konkurransegren. Det var et stort prosjekt som ble igangsatt med tillatelse fra politi og Mattilsyn. Nødvendige sikkerhetsanalyser og logistikk rundt dyr og kjørere ble grundig gjennomgått. Trondheim Kommune la ned en stor innsats i arbeidet med å skaffe snø i den planlagte traseen. Alle deler var på plass, men måtte avlyses på grunn av vær, temperatur og snømangel. I stedet fikk barnehager, skoler og annet publikum komme innom en stand for å prøve seg på lassokast som samisk idrettsgren, til stor fornøyelse og engasjement. Publikum fikk oppleve reinsdyr fra Rørosrein gjennom ei innhegning på Torvet.

4.1.5 Utstillinger

Det ble produsert en rekke utstillinger med forskjellig tematikk som ble åpnet i jubileumsuka. Kulturhistoriske utstillinger, samiske kunstutstillinger og tematiske og samtidsaktuelle utstillinger var noen av det du kunne oppleve under jubileumsuka. Nedenfor blir det redegjort for et utdrag av sentrale utstillinger for Tråante 2017. For en komplett og inngående redegjørelse for andre utstillinger som ble vist under jubileumsuka henvises det til appendiks.

4.1.5.1 Mens landet forsvinner

Saemien Sijte laget ei omfattende utstilling som ble åpnet av H:M Kong Harald i jubileumsuken. Temaet på utstillinga tok for seg 100 års kamp om arealene. Under møtet i 1917 var reindrift et tema. Hva var utfordringene i 1917 – hva er utfordringene i 2017? Samene har gjennom hele historien måtte kjempe for rettigheten til land og vann. Hvorfor er landet så viktig for samene? Utstillingen sto i Olavskvartalet.

4.1.5.2 Duedtie-utstilling på Sverresborg Trøndelag folkemuseum

Sverresborg Trøndelag folkemuseum hadde en omfattende håndverksutstilling som fikk navnet Duedtie/Duodji/Duodje – samisk husflid og håndverk. Tre utstillinger med fokus på Duedtie/Duodji/Duodje om samisk tradisjonshåndverk og husflid. To av utstillingene var produsert av Samesløjdstiftelsen Sámi Duodji og Ájtte, Svenskt Fjäll- och Samemuseum. Dette var utstillingene Made in Sápmi som mønstret samisk håndverk og design fra hele Norden og Modern Classics, som viste arbeidene til 10 kvinnelige samiske håndverkere samt arbeider med tradisjonshåndverk for moderne bruk. Den tredje utstillingen hadde et særlig fokus på Sverresborgs samiske samling som hovedsakelig består av sørsamisk tradisjonshåndverk, husflid og foto.

4.1.5.4 Utstilling av selve protokollen fra 1917

Selve protokollen fra møtet i 1917 stiltes ut på NTNU Gunnerusbiblioteket. Varighet: 6. februar – 1. mai 2017.

4.1.5.5 100 samiske portretter

«100 samiske portretter» var et stort dokumentar- og fotoprojekt som er knyttet til Tråante 2017. Fotograf og Journalist Torgrim Halvari reiste reist rundt i Norge, Sverige, Finland og Russland for å fotografere og intervju 100 samer om deres identitet. Prosjektet hadde til hensikt å vise hvor mangfoldig samisk kultur og identitet er i dag. Utstillingen sto i Olavshallen og turnerte rundt i Sápmi i hele jubileumsåret.

4.1.6 Forestillinger og musikk

Det var et omfattende program for musikk, forestillinger og annen scenekunst for de fleste målgruppene. Det har vært satt opp spesialbestillinger til jubileet, samt konserter med kjente samiske artister. Sammensettingen av programmet har forsøkt å ta hensyn til alle målgruppene til Tråante 2017. Mange av arrangementene ble også vist andre steder igjennom jubileumsåret 2017, men hadde premiere i Trondheim. Nedenfor følger et utvalg av sentrale forestillinger og musikalske arrangementer. Det øvrige programmet finnes i appendiks.

4.1.6.1 Forestilling: Fra Kautokeino til Kalvskinnet

Elen Aslakdatter Skum ble i sammenheng med Kautoekinoopprøret i 1852 dømt til livsvarig straffearbeid, Sammen med flere kvinner sendes Elen til Trondhjems Tugthus som lå på Kalvskinnet i Trondheim. Møtet fant sted i Tugthusets kirkerom, i dag Lagmannsrettssalen på Kalvskinnet. Et teaterstykke levendegjorde denne hendelsen. Tekst og regi var med Marit Selfjord. Prosjekteier: NTNU Vitenskapsmuseet, Utstillings- og publikumsseksjonen v/formidlingssjef Randi Wenche Haugen

4.1.6.2 Filmvisning av Sameblod

Internasjonalt Samisk Filminstitutt og Tråante 2017 inviterte til førpremiere og jubileumsvisning av Amanda Kernells Sameblod. Den prisbelønte filmen, som er produsert av Nordisk Film Production, innledet jubileumsuka Tråante 2017. Dette fant sted 5. februar på Nova kino i Trondheim, hvor både inviterte gjester og andre deltok. Filmvisningen var svært populær og billettene ble utsolgt på 10 minutter.

4.1.6.3 Konsert: Maxida Märak / SlinCraze / Ailu Valle

En konsertkveld med kjente samiske artister. Dette var et samarbeid mellom Rockheim, Tråante 2017 og store samiske festivalene Márkomeannu og Riddu Riddu. Konserten fant sted på Rockheim 10 februar.

4.1.6.4 Sydiscans med Vuelien Gaejnoe

Konsert og dans med det sørsamiske bandet Vuelien Gaejnoe. Konserten fant sted på Rockheim og var et samarbeid mellom Tråante 2017, FARK og Rockheim lørdag 11. februar.

4.1.6.5 Samiske fortellinger og joik for barn

Ingá Márjá Sarre hadde i jubileumsuka fire forestillinger for barnehagebarn med samiske fortellinger og joik i småbarnskroken, avdeling for barn og unge på Hovedbiblioteket. Arrangør var Trondheim folkebibliotek.

4.1.6.6 Vidderna inom mig

Svante Henryson komponerte verket over tekstene fra diktsamlingen Lávlo vizar biellocizaš (Syng kvitre blåstrupe) av den samiske multikunstneren Nils Aslak Valkeapää, kjent som Áillohaš. Vidderna inom mig ble skrevet for blandet kor, barnekor, forteller, joik, solo cello og orkester bestående av Landsdelsmusikerne i Nord-Norge med rytmisk forsterking. Til markeringen i 2017 fremsto stykket i ny drakt. I tillegg til resitasjonen av Valkeapääs tekster ved Berit Alette Mienna, ble det også skrevet inn joik framført av Johan Anders Bær. Konserten fant sted i Nidarosdomen hvor Landsdelsmusikerne i Nord-Norge var arrangør.

4.1.7 Foredrag, seminarer og politiske møter

For Tråante 2017 har det vært vesentlig å være en arena for kunnskapsformidling, politikk, dialog og diskusjon innenfor ulike samiske samfunnsområder. Det har i denne sammenhengen blitt arrangert et bredt omfang av seminarer som omhandlet kulturhistorie, litteratur, samepolitiske utfordringer og visjoner. Foredrag og seminarer har i noen sammenhenger blitt arrangert i forbindelse konferanser og politiske møter som ble lagt til Trondheim og jubileumsuken. Utdrag fra hvilke politiske møter seminarer og foredrag finnes under.

4.1.7.1 Politiske møter

De samiske folkevalgte og samiske organisasjonene sto for en vesentlig del av jubileumsuken, hvor politiske møtet løftet relevante utfordringer og visjoner for det samiske samfunnet. De politiske arrangementene var i regi av allsamiske organisasjoner og intuisjoner og organisasjoner i de ulike landene for det samiske bosetningsområdet.

4.1.7.1.1 Plenum for sametinget på svensk side

Det svenske sametinget avholdt mandatperiodens siste plenum 10- 11 februar i Tråante i forbindelse med jubileet. Plenumet fant sted på Rica Nidelven. Sametinget i Sverige var arrangører.

4.1.7.1.2 Samhandlingskonferanse

Landbruksdirektoratet og Norske Reindriftsamers Landsforbund inviterte til 2-dagers konferanse under Tråante 2017. Temaet for konferansen var «Reindriften i et 100 års perspektiv – veien videre?» Konferansen ble åpnet av landbruks- og matminister Jon Georg Dale og leder for Norske Reindriftsamers Landsforbund Ellinor Marita Jåma. Innholdet besto blant annet av panelsamtaler, samt faglige innspill fra forvaltningen, forskere og reindriftsnæringen. Konferansen ble avholdt på Scandic Lerkendal 7. februar og ble arrangert av Landbruksdirektoratet og Norske Reindriftsamers Landsforbund.

4.1.7.1.3 SPRs ungdomskonferanse

Ungdomskonferanse arrangert av Sametingets Ungdomsråd for Finland, Norge og Sverige. Foredrag, workshop og diskusjoner om hvordan man skulle styrke det ungdomspolitiske engasjementet og deltakelse i det samiske samfunnet. Dette var en rusfri konferanse som fant sted på Scandic Nidelven 8. februar.

4.1.7.2 Seminarer og foredrag

Seminarene og foredragene spente vidt over ulike fagfelt, både kultur, historie og samiske rettighetsutfordringer. Arrangementene var både i regi av offentlige institusjoner og samiske organisasjoner.

4.1.7.2.1 Jubileumsseminar om samerett

Domstoladministrasjonen (DA) arrangerte et dagsseminar hvor det ble gitt ulike foredrag som belyste den samiske dimensjonen knyttet til de ulike aktørenes rolle i domstolsystemet. Seminaret fant sted på Scandic Lerkendal.

4.1.7.2.2 Samisk bokbad og litteraturdebatt

Bokbad og samisk litteraturdebatt i regi av Samisk Forfatterforening, Sámi Girječálliid Searvi. Bokbadet tok for seg Kathrine Nedrejord, en kritikerrost ung forfatter fra Kjøllefjord og Paris sitt fotfatterskap. Etter bokbadet ble det arrangert en Litteraturdebatten som tok for seg trender i dagens samiske litteratur. Panelet besto av Siri Broch Johansen, Máret Ánne Sara og Karen Anne Buljo.

Samtalene ble ledet av en representant fra Litteraturhuset i Trondheim og fant sted på Trondheim Folkebibliotek.

4.1.7.2.3 Samisk foreldrekonferanse

Konferansen hadde til hensikt å motivere til foreldreengasjement, og styrke medvirkning og godt samarbeid i barnehage og skole gjennom forskningsformidling, informasjon om rettigheter og deling av god praksis. Arrangementet var gratis og åpent for alle samiske foreldre som har barn i barnehage eller grunnopplæring og ansatte i barnehage og skole. Arrangører var Samisk foreldrenettverk og Senter for Samiske Studier UiT.

4.1.8 Andre arrangementer

Innholdet i programmet har vært omfangsrikt og har også tatt for seg idrett, samepolitiske møter, samtaler, performance og lanseringer. Nedenfor følger noen eksempler fra programtilbudet.

4.1.8.1 Performance og kunstnersamtaler

Performance og kunstnersamtaler."Show Me Colour - Resistance and Advocacy in Contemporary Sami Art" presenterte et mangfold av utøvere innen den samiske samtidskunsten. Dette var Suohpanterror, Anders Sunna, Sissel Bergh og Sami Girl Gang. Arrangementet fant sted på Trøndelag senter for samtidskunst og var arrangert av Samisk senter for samtidskunst i samarbeid med Trøndelag senter for samtidskunst.

4.1.8.2 Gallamiddag med Sápmi Soaré

Dette var samefolkets gallamiddag der gjestene ankom til gallaen på den røde løperen. Det ble servert en 3-retters gallameny med påfølgende underholdning av kjente samiske artister; en Sápmi Soaré. Soarén fant sted på Rica Lerkendal og Samerådet var arrangører.

4.1.8.4 Samemesterskap på ski 2017

Fredag og lørdag ble Samemesterskapet på ski 2017 arrangert på Saupstad Skistadion.

Fredag 10. februar var det reingjeterkonkurransen, langrenn i fristil med lassokasting. Mens lørdagen 11. februar var det langrenn i klassisk stil. Dette rennet var også uttaksrenn for Arctic Winter Games 2018. Samemesterskapet arrangeres årlig vekselvis mellom SVL-Sverige, SVL-Finland og SVL-Norge og har deltakere fra de tre landene. I 2017 var SVL-Norge arrangør for samemesterskapet.

4.1.9 Tegnspråktolking under jubileumsuka

Tråante 2017 hadde som visjon om å være en inkluderende feiring for alle. Derfor var det vesentlig å tilgjengeliggjøre innholdet jubileumsuka for døve. Sentrale deler av Tråante 2017 ble tolket til tegnspråk. Disse arrangementene var blant annet åpningsseremonien, åpningen av markedet på Torvet, jubileumsgudstjenesten i Nidarosdomen, kunstutstillingsåpning på Sverresborg folkemuseum, jubileumsforestillingen Jielem Aavoe, teaterforestillingen Elsa Laula og musikkteateret

Fra Kautokeino til Kalvskinnet. Til sammen åtte tolkere. Samarbeidspartnere for tegnspråktolkingen var Trondheim kommune, NAV tolketjeneste og Samisk Rom.

4.2 Jubileumsåret 2017

Tråante 2017 var et nasjonalt prosjekt, hvor målet var at den samiske nasjonen skulle ha eierskap til feiringen. I felleskap skulle man skape en omfattende jubileumsfeiring som skulle finne sted i hele det samiske området. De fleste bidragene kom imidlertid fra norsk side av Sápmi. I likhet med jubileumsuka har Tråante 2017 vært helt avhengig av at initiativene og prosjekteringen av tiltak har kommet fra samiske og norske institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner. Omfanget av initiativer har vært stort. Det samiske og norske samfunnet har i høyeste grad bidratt til at dette ble en nasjonal feiring med omfattende tiltak igjennom hele jubileumsåret. Noen bidrag har vært mer omfattende enn andre, hvor institusjoner har både hatt foredrag, utstillinger og artikkelpublikasjoner. Mens andre aktører har organisert mindre Tråante 2017- arrangementer. Et slikt engasjement beror på en fellesskapsfølelse og bevissthet om viktigheten av den historiske hendelsen i 1917 og jubileumsfeiringen i 2017. Nedenfor følger et utdrag av små og store arrangementer og tiltak som har funnet sted igjennom hele 2017 på ulike steder i Sápmi. For inngående redegjørelser for hele programmet, se appendiks.

4.2.1 Utstilling: Gielh áarjelraedteste - Stemmer fra sør

Unike gjenstander fra Norsk Folkemuseums samiske samling ble for første gang stilt ut i rørossamisk område. Rørosmuseet markerte jubileet gjennom ei rekke foredrag, utgivelse av årboka som samisk temanummer og med ei stor utstilling i Smelthytta. Utstillingen belyser de store endringene i det samiske samfunnet tidlig på 1900-tallet. Utstillingen sto fra begynnelsen av juni og ut jubileumsåret. Rørosmuseet har i tillegg hatt andre Tråante 2017-utstillinger, arrangert en forelesningsrekke igjennom jubileumsåret, samt utgitt en skriftserie med kulturhistorisk innhold knyttet opp mot jubileet.

4.2.2 Utstilling: Foto & fortellinger

Hvordan var livet i de samiske markebygdene for 100 år siden? Utstillingen "Foto & Fortellinger" fortalte om samisk bosetting og liv mellom 1910 og 1925 i Nordre Nordland og Sør-Troms. I tillegg omhandlet fjerde nummer av Várdobáikkis skriftserie Oainnus om fotografier og fortellinger knyttet opp mot samme prosjekt. Utstillingen og skriftserien var produsert av Várdobáiki samiske senter, og var en del av markeringen av 100-årsjubileet for det første samiske landsmøtet i Trondheim 1917.

4.2.3 NRLs Landsmøte og 70 – årsjubileum

70-årsjubileumet ble innledet torsdag 9 juni kl. 12.00 med seminaret «Heltene ved flokken». Fredag kl. 09.00 startet så det to dager lange landsmøtet som ble avsluttet med jubileumsmiddag og dans lørdag kl. 20.00. Landsmøtet ble lagt til Tråante og Scandic Lerkendal i jubileumsåret.

4.2.4 Åpning Samisk mat

Trøndersk Matfestival 2017 har hatt et ekstra fokus på samisk mat. Dette med bakgrunn i 100-årsjubileet for det første samiske landsmøtet, som fant sted i Trondheim, Tråante, i 1917. Av det samiske innholdet var blant annet en åpningshilsen fra Ellinor Marita Jåma, leder i Norske Reindriftsamers Landsforbund. Under festivalen kunne man blant annet oppleve scenekokkelering med reinkjøtt ved Mikael Forselius, kurs med Eva Nordfjell i "Urter, planter og samiske mattradisjoner"

Det var barneaktivitet i en egen lavvo hvor barna kunne bli kjent med sørsamisk matkultur. Her kunne de lage og smake tørket reinkjøtt i glo-brød. v/ Meerke Krihke Leine Bientie. Den samiske bedriften Fjellvilt hadde eget stand utenfor lavvoen, der de formidlet om samisk matkultur. Arrangør: Oi Trøndersk Mat og drikke AS

4.2.5 Seminar og minnesmarkering: "En stein for å minnes"

Seminar 25 og 26 september om de tvangsevakuerte på Stavne gravlund. Arrangementet var i regi av Kirkelig Fellesråd og Trondheim Kommune og fant sted i Rustkammeret i Erkebispesgården. Minnesmarkeringen var på Stavne gravlund.

4.2.6 Jubileumsarrangement i Elgå

Dette var et omfattende arrangement med et bredt og innholdsrik program. Arrangementet startet med åpning av Daniel Mortenssons gjenoppbygde boplass ved Kjerran på Valdalsfjellet fredag 2. juni, og fortsatte med seminar, konsert og festmiddag i Elgå lørdag 3. juni. Helga ble avsluttet med samisk gudstjeneste og tur til Svukuriset søndag 4. juni. Arrangører var Svahken Sijte og Engerdal kommune. I tillegg ble det laget et kulturhistorisk hefte om samepioneren Daniel Mortensson.

4.3 Kunnskapsproduksjon

I forbindelse med Tråante 2017 har det blitt produsert en rekke samiske fagartikler, foredrag og utstillinger som kan karakteriseres som samisk kunnskapsproduksjon. Det har vært et særlig fokus på sørsamiske kulturhistoriske perspektiver og sentrale historiske skikkelser for tiden rundt 1917 og det første samiske landsmøte i Trondheim/Tråante. Vi vil trekke fram noen publikasjoner og tiltak som er laget i forbindelse med jubileet.

Rørosmuseet valgte å utgi årboka Fjell-Folk/Vaerien Almetjh som temanummer i anledning jubileumsåret Tråante 2017. Årboka ble i sin helhet viet sørsamisk historie og kulturarv, hvor man blant annet tar for seg sørsamisk organisasjonshistorie og politikk. Utgiver var MiST Rørosmuseet. Museet har et faglig ansvar for rørossamisk historie.

Svahken Sijte/ Elgå reinbeitedistrikt markerte Tråante 2017 med eget arrangement i 2-4 juni i Elgå. I den forbindelse ble det også produsert et hefte med særlig henblikk på Daniel Mortensson og hans samepolitiske virke på begynnelsen av 1900-tallet, som også var av betydning for den samiske nasjonen. Hftet innholdet også en artikkel om Svahken Sijte i dag, med blant annet noen portretter av noen samer som kommer fra distriktet. Hftet var et samarbeid mellom Hedmark Fylkeskommune, Anno Museum, Engerdal kommune, Sametinget og Svahken Sijte. Fagansvarlig for

heftet var Svahken Sijte ved Marie Kristine Lorentzen. Redaktør var Anno museum ved Mari Østhaug Møystad.

Stiftelsen Saemien Sijte viet også årboka nr. 12 Åarjel- saemieh- Samer i sør til jubileumsåret. Der det blant annet trekkes linjer fra utfordringene den samiske rettighetskampen hadde på begynnelsen av 1900-tallet fram til dagens utfordringer med innskrenkinger av sørsamisk reindriftsarealer.

Sámis - spesialnummer på norsk til Tråante 2017. Dette er et spesialnummer på norsk av tidsskriftet Sámis i anledning hundreårsmarkeringen av det første samiske landsmøtet i Trondheim i 1917. Spesialnummeret tok for seg bakgrunnen og tankegodset for den første samepolitiske mobiliseringen, samt en nærmere omtale av sentrale personer. Sámis på samisk har alltid inneholdt en billedkavalkade, som denne gang er viet hundreåret 1917-2017, hvor en del viktige samiske begivenheter ble trukket fram.

Historical and Political Negotiations of South Saami Culture and Identity

Dette er et forskningsprosjekt om sørsamisk historie og kultur ved Nord universitet, som undersøker om sørsamisk og ikke-samisk identitet er skapt, brukt og vedlikeholdt gjennom langvarig og mangesidig sameksistens i Midt-Norge. Prosjektet er tverrfaglig, og innfallsvinklene og emneutvalget er historiske, tekstvitenskapelig, kulturalanalytiske. Prosjektet er finansiert av Regionalt Forskningsfond Midt-Norge og Nord universitet. Prosjektet er initiert i tilknytning til jubileumsåret.

4.4 Den Kulturelle Skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) i Trondheim kommune hadde fokus på samiske produksjoner i skoleåret 2016/17, med en rekke tiltak som var tilpasset elever fra 1- 10 trinn. Se appendiks for komplett programtilbud for skoleverket i Trondheim kommune.

5. Markedsføring og informasjon

Markedsføringen av Tråante 2017 har tatt utgangspunkt i prosjektets mål og visjon om å være åpent og inkluderende for alle. I dette ligger blant annet at man har hatt som mål om å legge til rette for et mangfoldig og inkluderende samisk kulturprogram. Markedsføringsarbeidet har vært omfattende. I et overordnet perspektiv var dette arbeidet vært profilering og synliggjøring av visjonen og den historiske bakgrunnen for Tråante 2017, samt formidling av de ulike delene av programtilbudet for jubileumsuka og de andre arrangementene igjennom hele 2017. Markedsføringen har vært rettet mot publikum, media og relevante institusjoner og organisasjoner.

5.1 Logokonkurranse

All markedsføring og profilering av Tråante 2015 har tatt utgangspunkt i en felles grafisk profil og logo. Som en strategi for å skape et samfunnsmessig engasjement for feiringen ble det i en startfase utlyst en logokonkurranse, hvor folk kunne bidra til den visuelle profilen med sine designforslag. Vinnerforslaget er utarbeidet av Mikal Johansen og Daniel Brox Nordmo. Dette forslaget ble videreutviklet av det grafiske designfirmaet Bjørkmanns. Logoen har vært gjennomgående ved alle

sidene av profileringen av Tråante 2017. Alle arrangementer, samarbeid, produksjoner osv. har blitt profilert med denne logoen.

Nedenfor følger en redegjørelse for de ulike markedsføringstiltakene som har blitt iverksatt i forbindelse med jubileumsfeiringen.

5.2 Nettsiden tråante2017.no og sosiale medier

Nettsiden og sosiale medier har vært en av de viktigste markedsføringstiltakene og informasjonskanalene for jubileet.

På nettsiden fant man komplett program, nyheter, endringer og andre relevant informasjon for deltakerne og media. Nettsiden har i mange tilfeller også fungert som en plattform for formidling av samisk kultur, både med tanke på moderne samisk kunst, design og kultur, men også tradisjonelle samiske aktiviteter.

Som en del av den digitale profileringen av jubileet har sosiale medier hatt en betydningsfull rolle. I gjennom sosiale medier har jubileumsorganisasjonen delt blant annet relevant informasjon om arrangementer, tiltak og kunnskapsproduksjoner. Sosiale medier gir også deltakere og andre interesserte muligheten til å kontinuerlig holde seg oppdaterte og selv spre informasjon om innholdet i Tråante 2017. Dette har i all hovedsak vært Facebook og Instagram. Diskusjoner, tilbakemeldinger i sosiale medier har bidratt til å styrke Tråante 2017 som en betydningsfull begivenhet og feiring for nasjonen. Selv om mange fra Saepmie ikke var fysisk tilstede på jubileumsfeiringen i Trondheim kunne man indirekte delta igjennom sosiale medier og medier for øvrig. Det er naturlig å tro at dette har bidratt til å styrke den samiske fellesskapsfølelsen for mange.

5.3 Nettverksbygging

Nettverksbygginga har vært omfattende fordi Tråante 2017 var et jubileum for den samiske nasjonen. Det har vært betydningsfullt at alle de samiske områdene og så mange deler av det samiske samfunnet både var opplyst om prosjektet og tok eierskap til feiringen. Derfor har jubileumsorganisasjonen brukt mye ressurser på å oppsøke viktige og relevante arenaer som kunne bidra til Tråante 2017 på ulike måter, både med tanke på produksjoner, arrangementer og generell deltakelse. Igjennom nettverksbygginga har man oppfordret ulike institusjoner og organisasjoner til å initiere til bidrag til jubileet, samt legge årlige møter og konferanser til Tråante 2017.

5.4 Annonsering

Annonsering av Tråante 2017 har forekommet både for jubileet i sin helt og enkeltdeler av programmet. Nasjonale og regionale aviser har vært hovedmediet for tradisjonell annonsering.

5.5 Mediestrategi

Tråante 2017 har hatt en omfattende mediedekning av jubileets ulike faser. I jubileets første fase har forskjellige initiativtakere, politikere og andre involverte tatt til ordet for å synliggjøre viktigheten

den historiske begivenheten i et nasjonalt og framtidsrettet perspektiv. At talspersoner fra blant annet hovedkomiteen har formidlet budskapet har vært betydningsfullt med tanke på jubileumsinitiativet og den brede samfunnsmessige oppslutningen. Synliggjøringen av jubileet og innholdet har bidratt til andre har engasjert seg og uttalt seg med bakgrunn i jubileets overordnede visjon og programinnhold.

Konkrete tiltak og deler av programmet har også blitt formidlet. Man har satt fokus på hovedprosjekter, men også mindre omfattende deler av programmet har blitt satt søkelys på fra prosjektledelsen sin side.

I sammenheng med jubileumsuka var det inngått et samarbeid med NRK, hvor både jubileumsforestillinga ble sendt direkte på NRK. I tillegg hadde kanalen særlig vekt på samiske programmer igjennom hele uka på sin sendeflate. På generelt grunnlag har mediedekningen vært svært god. Både med tanke på jubileumsuka og året for øvrig. Formidlingen av Tråante 2017 sin visjon og programinnhold har fått plass i den nasjonale mediedekningen, med konkrete saker og sendinger. Den regionale medieomtalen har imidlertid vært bedre og mer omfattende. Samisk media har også vært tungt representert i dekningen av jubileet.

Profileringen har også foregått i form av flygeblad, jubileumsprogram som avis, plakater, rollups, bannere og flagg av ulike valører.

5.6 Tråante 2017 på NSB

NSB og Tråante 2017 inngikk et samarbeid om formidling av jubileet, samt kulturinnslag i forbindelse med jubileumsuka. Profileringen av jubileet besto i hovedsak av Tråante 2017-plakater i tog og på stasjoner, samt samisk flagg på Trondheim Sentralstasjon. På togrutene inn mot jubileumsuka var det også arrangert underholdning og formidling av samisk kultur i togvognene. Lokfører Johnny Bomban Anthi Siljuberg og hans reisefølge Ann Majbritt underholdt de reisende med joik og musikk på turen til Trondheim. I tillegg arrangerte kulturarbeider Áanna- Kátri Helander miniseminaet "Unge samer i 2017" i kafévogna på andre togruter til Trondheim

5.7 Tråante 2017 og Avinor

Som en del av markedsføringen ble det inngått et samarbeid med Avinor om formidling av Tråante 2017 på Værnes flyplass. Logo og smakebiter fra programmet ble presentert på informasjonsskjermene rettet mot reisende på Værnes Flyplass.

6. Jubileumsprodukter

Som en del av profileringen og markedsføringen av Tråante 2017 har det blitt designet og produsert en rekke jubileumsprodukter. Noen av produktene har vært vanlige «giveaways» med Tråante 2017-logoen, som drikkeflasker, refleksvester, nøkkelreimer og kortholdere. Disse produktene har vært i regi av prosjektorganisasjonen.

Det har imidlertid vært designet og produsert produkter i regi av anerkjente samiske kunstnere og norske bedrifter og institusjoner, som har vært spesialbestillinger til Tråante 2017.

6.1 Jubileumsvase

I samarbeid med den sørsamiske kunstneren Maja H. Dunfjeld og Hadeland Glassverk ble det designet og laget en vase med tradisjonelt sørsamisk ornamentikk. Dette enestående produktet har vært tilgjengelig i begrenset antall siden jubileumsuken. Selve vasen er designet av Maud Gj. Bugge

6.2 Jubileumssølje og jubileumsbrosje

Juhls Silver Gallery i Kautokeino designet og produserte en jubileumssølje og jubileumsbrosje i sølv. Søljen skal gjenspeile det store geografiske området som Sápmi strekker seg over. Fra nord til sør, vest til øst - fire himmelretninger, fire land - ett folk. Det er flaggets fire farger og lavvoen som går igjen i motivet, slik også Tråante 2017-logoen tar sitt utgangspunkt i lavvoen og fargene.

Søljen finnes i to varianter, med spisse bladløv - mye brukt i sørsamisk område, og runde vanlige sølje løv. Slik vil den passe uansett kofte, område. Den skal favne alle. Brosjeen med Tråante 2017-logoen ble laget i begrenset opplag i jubileumsåret.

6.3 Minnemynt

For å markere Tråante 2017, ga Norges Bank ut en 20-krone sirkulasjonsmynt. I samarbeid med Sametinget og Samisk Kunstnerforbund. Norges Bank inviterte kunstnere til en konkurranse om utforming av motivet på jubileumsmynten. Billedkunstner Annelise Josefsen, fra Kokelv i Finnmark, vant med motivet «Vekselvirkning» som brukes på myntens revers.

6.4 Frimerker

Posten Norge markerte Tråante 2017 med to frimerker. Den samiske kunstneren Astrid Båhl har designet begge frimerkene, som viser det samiske flagget. Det ene frimerket viser en tegning av Sametingsbygningen. Det andre frimerket har et bilde av Elsa Laula Renberg. De kom ut på samenes nasjonaldag 6.februar

6.5 Minnebok fra det samiske jubileumsåret

Boka «Tråante 2017- jubileumsåret i bilder» består av bilder fra jubileumsuka i februar, og fra hele jubileumsåret er samlet mellom to permer. Dette er dokumentasjon av feiringa, en demonstrasjon av bredden og rikdommen i den samiske kulturen, og en inspirasjon til videre arbeid for samiske rettigheter. Boka har bilder fra de fleste arrangementer i løpet av jubileumsuka og alle de de offisielle talene fra jubileumsfesten.

Fire inviterte kommentatorer bidro til å sette jubileet i perspektiv i sine kronikker: professor Mathias Åhren, artist Sofia Jannok, redaktør Geir Wulff og reindriftsleder Ellinor Marita Jåma.

Boka har en rekke målgrupper Dette er både en minnebok for deltagerne, og en visuell introduksjon for alle som er interessert i samisk kultur og historie. Hvis den i tillegg kan være en appetittvekker som får leseren til å oppsøke samiske museer og samiske artister. Boka er utgitt av Sametinget i samarbeid med Snøfugl forlag.

6.6 lehtseles Tråante»

lehtseles Tråante er en liten peke- og myldre bok som heter «lehtseles Tråante» eller « Tråante». Her kan du møte bymiljøene og severdighetene i Trondheim, med mer eller mindre troverdige replikker fra byens og regionens kjendiser. «Saarnoe, maanatjoejkeme?» er den sørsamiske oversettelsen av «Si mæ, e det barneskirenn?». Forfatteren var Tora Marie Nordberg og ble gitt av Figenschou forlag i samarbeid med Gielem Nastedh og Tråante 2017.

7. Besøkende

Man kan uten tvil betegne jubileumsuken og jubileumsåret for øvrig som et svært godt besøkt arrangement, hvor deltakere og publikum har vært svært synlige. Det er imidlertid utfordrende å gi noen eksakte beregninger over antallet besøkende på hvert arrangement. Man imidlertid med stor sikkerhet si at alle jubileumsarrangementer har vært svært godt besøkt og den samiske deltakelsen har vært omfangsrik og synlig. Alle arrangementene med begrensede plasser rundt jubileumsuken var utsolgt, i tillegg var andre åpne arrangementer fullsatt. Som en indikator svært gode besøkstall kan være hotellkapasiteten under jubileumsuken. Alle hoteller i Trondheim var fullbooket hvor det er rimelig å tro at mesteparten av gjestene overnattet i forbindelse med jubileumsuken. Det omfattende antallet besøkende kan illustreres med å trekke fram de eksakte man har. På åpningsseremonien på Torvet i Trondheim var det 6500 tilskuere, mens det på jubileumskonserten Jielemen aavoe var det til sammen 1816 solgte billetter. Vi viser også til jubileumsboka for å få et inntrykk av omfanget av deltakere under jubileumsuka. Et annet eksempel på den gode oppslutningen er gudstjenestene i Nidarosdomen, hvor hovedgudstjenesten var fullsatt, mens det på innvielsesgudstjenesten var om lag 350 personer. Den 1200 m² store lavvoen som sto på Torvet 6-8 februar rommet ca. 900 plasser og lokaliteten var full hele perioden. Med andre ord var også dette arrangementet svært godt besøkt med estimert flere tusen besøkende.

Det høye antallet jubileumsdeltakerne var i høyeste grad med å sette sitt preg på bybildet i Trondheim, hvor den samiske kulturen hadde var veldig synlig.

Prosjektledelsen har fått tilbakemeldinger om at arrangementene andre steder i jubileumsåret har vært godt besøkt. Men noen eksakte antall deltakere og publikum er utfordrende å beregne.

8. Økonomi

Økonomien i prosjektet Tråante var lenge usikker, men ved revidert statsbudsjett våren 2016 ble det bevilget kr. 4 mill. til Sametinget til dette arrangementet. Etter dette var det rammene satt og forutsigbare og prosjektet kunne gjennomføres innenfor denne rammen på ca. kr. 7 mill.

I samarbeidsavtalen mellom Sametinget, Trondheim kommune og Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylkeskommuner var finansieringsplanen forutsatt. Trondheim kommune var opprinnelig satt opp med kr. 200 000 pr. år, men økte bevilgningen til kr. 300 000 pr. år, totalt kr. 600 000. Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylkeskommuner bidro hver med kr. 400 000. I tillegg fikk prosjektet en bevilgning på kr. 200 000 fra Nordland fylkeskommune.

I forbindelse med jubileumsuka har Beaivvás Sámi Našunálateáhter fått hovedansvaret for festforestillingen Jielemen aavoe/Eallima illu/Livets glede. Sametinget ga derfor en ekstra bevilgning til teateret på kr. 1,2 mill. i forbindelse med Sametingets revidert budsjett 2016. Dette beløpet fremkommer ikke her.

INNEKTER	2016 og 2017
<i>Overført fra året før</i>	260 000
Trondheim kommune	600 000
Nord-Trøndelag Fylkeskommune	400 000
Sør-Trøndelag fylkeskommune	400 000
Nordland Fylkeskommune	200 000
Sametinget	1 200 000
Sametinget, revidert statsbudsjett	4 000 000
SUM	7 060 000
UTGIFTER	
Prosjektkontor/-administrasjon	3 580 000
Reisekostnader, kontorutg., andre kostn.	250 000
Styringsgruppa	200 000
Frivillighetskorps	150 000
Markedsføring, profilering, utsmykking m.m.	900 000
Festmiddag	280 000
Torvet og Cicignognsplass	1 000 000
Arrangement utover året og utover Sápmi	400 000
Uforutsatte utgifter	300 000
SUM	7 060 000

I tillegg til kostnader knyttet til selve gjennomføringen, referert i budsjett ovenfor, ble det bevilget fra alle parter betydelige beløp til enkeltarrangement som kommer i tillegg til de kr. 7 mill. som er referert til ovenfor.

Prosjektleder Ida Marie Bransfjell var engasjert som medarbeider/ansatt i Sametinget og fremkommer ikke i dette regnskapet.

Foreløpig regnskap viser et overforbruk på ca. kr. 150 000. Det tas forbehold om at alle bidrag og alle kostnader er tatt med i regnskapet.

Konto	Konto (T)	Renskap 13/6-18
3134	Andre oppdragsinntekter, avgiftsfri	-71 053
3411	Tilskudd fra andre departement	-2 740 000
3430	Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	-1 140 000
Sum inntekter		-3 951 053
5050	Overtid fast ansatte	30 355
5080	Feriepenger	-11 540
5150	Overtid midlertidige ansatte	60 182
5180	Feriepenger midlertidige stillinger	18 762
5301	Honorarer politikere	2 600
5400	Arbeidsgiveravgift	3 913
5411	Arbeidsgiveravgift ferielønn (påløpt)	462
5900	Gaver til ansatte (blomster og andre gaver)	174
5990	Annen personalkostnad	439
6300	Leie lokaler	4 250
6440	Leie andre kontormaskiner	8 553
6490	Annen leiekostnad	128 682
6540	Inventar	0
6570	Arbeidsklær og verneutstyr	12 351
6790	Kjøp av andre fremmede tjenester	1 869 863
6792	Konsulent oversettelse/tolking	73 625
6797	Annen bistand	247 498
6800	Kontorrekvisita	270
6820	Trykksaker	11 819
6830	Annonser	0
6835	Andre kunngjøringer	396 414
6851	Bøker	363 374
6860	Møter eksterne	35 117
6862	Beverting møter	435 128
6870	Deltageravgift ved kurs og konferanser	174 965
7100	Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	13 141
7132	Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	118 096
7150	Diettkostnad, oppgavepliktig	31 620
7410	Gaver (eksterne forelesere og lignende)	40 984
7770	Bank og kortgebyrer	75
7790	Annen kostnad	28 446
8152	Morarenter/purregebyr	1 931
Sum inntekter		4 101 547
Resultat		150 494

Appendiks nr. 1 Jubileumsuka for Tråante 2017

Seremonier

Åpningsseremoni på Torvet

Tråante 2017 ble offisielt åpnet av Sametingspresident Sverige, Håkan Jonsson, Sametingspresident Finland, Sanila-Aikio Tiina og Sametingspresident Norge, Vibeke Larsen. Det offisielle Norge var representert med hilsningstaler ved Statsminister Erna Solberg, Stortingspresident, Olemic Thommesen og Ordfører i Trondheim, Rita Ottervik. Det hele ble avsluttet med åpning av marked og lavvu av Landbruksminister, Jon Georg Dale og leder av Norske reindriftssamers landsforbund, Ellinor Marita Jåma. Musikalske innslag ble fremført av samiske koret, Sami Jienat, barnekor fra Åarjel-Saemiej Skuvle og Árvvas. Konferansier og tolk var Joseph Fjällgren. Av hensyn til det flerspråklige publikumet, seremoniens varighet, samt at arrangementet var i sørsamisk område ble det tolket til sørsamisk og engelsk. I tillegg ble arrangementet tegnespråktolket. Antall publikum ble anslått til rundt 6.500 stk.

Jubileumsgudstjeneste

Jubileumsgudstjeneste med biskop Helga Haugland Byfuglien, Gudstjenesten hadde et samisk innhold og var et samarbeid med den sørsamiske presten i Nidaros. En spesialbestilt salme av Frode Fjellheim ble blant annet framført. H M Kong Harald var tilstede. Gjester fra Sápmi og det offisielle Norge var representert. Gudstjenesten ble tolket til tegnspråk og var åpen for alle.

Gudstjeneste 6. februar

Nidarosdomen var sentral i den kirkelige markeringen av Tråante 2017. Det ble innviet en permanent samisk utsmykning i kirken, hvor den samiske kunstneren Folke Fjällström har laget en installasjon i tre; en Kristusfigur, som fikk plass i en av de eldste delene av Nidarosdomen. Det var Saemien Åålmege som fikk til dette sammen med Nidaros biskop Tor Singaas.

Utstillinger

Naemhtie sårneme! Samer i aviser 1910 – 2017

Denne utstillingen tok for seg landskapet som de samiske reinbeitedistriktene Saanti sijte (Essand), Gåebrien sijte (Riast/Hylling), Svahken sijte (Elgå) og Trollheimen sijte inngår i. Samisk språk og kultur er en naturlig del av dette området. Glimt fra den samiske horisonten har av og til kommet på trykk i aviser og magasiner. Utstillingen er laget av Aajege språk- og kompetansesenter. Under jubileumsuka sto den på Trondheim Folkebibliotek. Deretter har den vært på turne på en rekke steder i regionen gjennom 2017.

Duedtie-utstilling på Sverresborg Trøndelag folkemuseum

Sverresborg Trøndelag folkemuseum hadde en omfattende håndverksutstilling som fikk navnet Duedtie/Duodji/Duodje – samisk husflid og håndverk. Tre utstillinger med fokus på Duedtie/Duodji/Duodje om samisk tradisjonshåndverk og husflid. To av utstillingene var produsert av Samesløjdstiftelsen Sámi Duodji og Ájtte, Svenskt Fjäll- och Samemuseum. Dette var utstillingene Made in Sápmi som mønstrer samisk håndverk og design fra hele Norden og Modern Classics som viste arbeidene til 10 kvinnelige samiske håndverkere arbeider med tradisjonshåndverk for moderne bruk. Den tredje utstillingen hadde et særlig fokus på Sverresborgs samiske samling som hovedsakelig består av sørsamisk tradisjonshåndverk, husflid og foto.

Utstilling: Hvem eier historien?

NTNU vitenskapsmuseet viste unike sør-samiske gjenstander som ikke hadde vært utstilt i Trøndelag tidligere. Nye arkeologiske funn og nye forskningsmetoder viste samisk tilstedeværelse i Sør-Norge langt tidligere enn det som hittil har vært hevdet. Samisk jubileumsutstilling var lokalisert til Suhmhuset på NTNU Vitenskapsmuseet i samarbeid med Saemien Sijte, Rørosmuseet og Gudbrandsdalsmusea avdeling Lesja. Utstillingen hadde åpning under jubileumsuken og var åpen hele 2017.

Utstilling: Elleve samiske tidsbilder

Utstillingen var en samtidsdokumentasjon av elleve samiske miljøer i Sápmi, der 30 samiske personer fra fire land fortalte om sine liv. De viste sine virksomheter, kulturuttrykk og identiteter fra ulike generasjoner. De var lulesamer, skoltesamer, nordsamer, sørsamer og kildinsamer. De østligste samene bor i bygda Loparskaya på Kolahalvøya, og de sør-vestligste i Kristiansand. Utstillingen var produsert for Várjjat sámi musea - Varanger samiske museum av sosialantropolog og kulturprodusent Jorunn Eikjok og fotograf Ola Røe. Utstillingen sto på Ringve Musikkmuseum og hadde åpning under jubileumsuken.

Utstilling Show me the colour- Synnøve Persen

"Show Me Colour" var en serie-event med billedkunst, performance, tekst, lyd, aksjoner, musikk. Kunstner Synnøve Persen var en del av "Show Me Colour". Arrangøren var Samisk senter for samtidskunst i samarbeid og fant sted Scandic Lerkendal og sto i jubileumsuka.

Samisk bokutstilling

Samisk senter for litteratur, ČálliidLágádus – Forfatternes Forlag og Trondheim folkebibliotek presenterte samiske bøker og publikasjoner som er skrevet på samisk, engelsk, tysk og norsk på Trondheim folkebibliotek. Utstillingen sto både under og i ei tid etter jubileumsuken.

Utstilling - Mari Boines liv i fotografier

Artisten Mari Boine har blitt portrettert i ei bok. Fotograf og forfatter Susanne Hætta presenterte fotografier og forteller om prosessen med å jobbe med artisten. Arrangementet fant sted på Trondheim Folkebibliotek og var i samarbeid med Trondheim folkebibliotek og Sør-Trøndelag fylkesbibliotek.

Presentasjon av nettutstilling: Det store samepolitiske møtet i 1917

Arkiverket presenterte og lanserte sin nettutstilling «Det store samepolitiske møtet i 1917» på Arkivsenteret Dora 7 februar. Arrangør var Arkivsenteret Dora.

Båatsoe – Sørsamisk reindrift

Fotograf Bente Haarstad laget en utstilling med dokumentarfoto fra noen av de mange ulike reindriftsområdene i Midt-Norge. Bildene viste noe av hverdagen og kulturen til en folkegruppe som lever nær storsamfunnet, men ofte utenfor synsvidden til folk flest. Fotoutstillingen var på kafé Ni Muser og var arrangert av Trondhjem Kunstforening. Utstillingen var tilgjengelig i jubileumsuken og i en periode i etterkant.

Utstilling: Nango/Lorås/Pedersen/Hætta

Galleri Hanne stilte ut samiske kunstverk ved kunstnerne Mathis Nango, Gerd Anti Lorås, Hilde Skancke Pedersen og Kenneth Hætta. Lokalitet for utstillingen var Galleri Hanne.

Utstilling med samisk samtidskunst: Áigemátki - Tidsreise - Time travel

Utstillingen viser samtidskunst skapt av samiske kunstnere bosatt i Norge, Finland og Sverige. Alle utstillerne er medlemmer av Sámi Dáiddačehpiid Searvi (SDS) / Samisk kunstnerforbund. Kunstnerne var Matti Aikio, Victoria Andersson, Tomas Colbengtson, Monica Edmondson, Bente Geving, Annelise Josefsen, Per Isak Juuso, Inger Blix Kvammen, Britta Marakatt Labba, Mathis Nango, Charlotte Nilsen, Hilde Skancke Pedersen, Synnøve Persen, Outi Pieski, Gjert Rognli, Maret Anne Sara, Odd Marakatt Sivertsen, Lena Stenberg, Anders Sunna, Liselotte Wajstedt og Eva Delving Wiklund. Arrangør var Sámi Dáiddačehpiid Searvi - Samisk kunstnerforbund og utstillingen sto på Kraftbyen.

Mens landet forsvinner

Saemien Sijte laget ei omfattende utstilling som ble åpnet av H:M Kong Harald i jubileumsuken. Temaet på utstillinga tok for seg 100 års kamp om arealene. Under møtet i 1917 var reindrift et

tema. Hva var utfordringene i 1917 – hva er utfordringene i 2017? Samene har gjennom hele historien måtte kjempe for rettigheten til land og vann. Hvorfor er landet så viktig for samene? Utstillingen sto i Olavshallen.

Utstilling av selve protokollen fra 1917

Selve protokollen fra møtet i 1917 stiltes ut på NTNU Gunnerusbiblioteket. Varighet: 6. februar – 1. mai 2017.

100 samiske portretter

100 samiske portretter var et stort dokumentar- og fotoprojekt som er knyttet til Tråante 2017. Fotograf og Journalist Torgrim Halvari reiste reist rundt i Norge, Sverige, Finland og Russland for å fotografere og intervju 100 samer om deres identitet. Prosjektet hadde til hensikt å vise hvor mangfoldig samisk kultur og identitet er i dag. Utstillingen sto i Olavshallen og turnerte rundt i Sápmi i hele jubileumsåret.

Dialog i tid

Fotografier fra flere tidsperioder formidler store kulturelle endringer samiske samfunn ved kysten av Vest-Finnmark har gjennomgått fra slutten av 1800-tallet og frem til i dag. Israel Fors sine fotografier fra etterkrigstiden og tekster, var utgangspunktet for dette kuratoriske prosjektet. Deltakende kunstnere var: Hege Annestad Nilsen, fotografi, Tomas Colbengtson, glas og Matti Aiko, film samt Kurator: Gry Fors. Riddu Duottar Museat var produsent av utstillingen som sto i Olavshallen i jubileumsuka.

Jielije saemien duedtie

Utstillingen "Jielije saemien duedtie" viste samisk håndverk fra ulike områder i Sápmi. Gjenstandene gjenspeilet arbeid av høy kvalitet, og var laget av følgende 33 samiske håndverkere; Berg Hætta Geir Anders, Bientie Leine Meerke Krihke, Dalbakk Ellen Berit, Danielsen Håvard, Eira Inger Julianne, Fjellheim Unni, Gælok Lyngman Lisa, Jannok Pia, Jernsletten Jorunn, Keskitalo Jørn Are, Lunde Hilde, Lyngman Susanne, Løkvold Jorun, Länta Miriam, Manndalen Husflidslag, Mathisen Liv Solfrid, Mikkelsen Sissel Ann, Mo Bjørnsdotter Martine Eline, Muotka Linn, Oskal Sara Ellen Marit, Oskal Isak Nils, Persson Lena, Punde Tomasson Tomas, Riise Karen Marit, Saijets Olavi Sakari, Somby Lisbeth, Urheim Amalie Ristin, Utsi Elen Kristina, Utsi Sanne Marja, Westerfjell Nils Arvid, Wilks Eva Anette, Wilks Hanne Lena, Wilks Laila. Utstillingen sto i Olavshallen i jubileumsuken hvor Samiid duodji og Duodjeinstituhtta var arrangører.

Bååstede - tilbakeføring av samisk kulturarv

Forestillinger og musikk

«Bååstede- tilbakeføring av samisk kulturarv»

Utstillingen «Bååstede- tilbakeføring av samisk kulturarv» ble offisielt åpnet. Samisk kulturarv skal tilbakeføres til samisk forvaltning igjennom Bååstede-prosjektet. Med denne utstillingen skulle man visuelt formidle den samiske materielle kulturarven som i framtiden skal tilbakeføres i igjennom bilder av gjenstander som var viktige for samenes hverdagsliv. Man ønsket blant annet å formidle at tilbakeføringen også betraktes som en forsonende og helende prosess for alle involverte og spesielt for det mottakende samiske samfunnet. Samarbeidspartnerne var Norsk Folkemuseum, Kulturhistorisk museum, Sametinget, Tana- og Varanger Museumssiida, RiddoDuottarMuseat, Samtidsmuseet for Nordlige Folk, Várdobáiki, Árran og Saemien Sijte. Utstillinga sto på Messaninen i Museet Erkebispegården i jubileumsuka og turnerte videre til Universitet Nord i Steinkjer og Saemien Sijte i Snåsa.

Forestilling: Fra Kautokeino til Kalvskinnet

Elen Aslakdatter Skum ble i sammenheng med Kautoekinoopprøret i 1852 dømt til livsvarig straffearbeid, Sammen med flere kvinner sendes Elen til Trondhjems Tugthus som lå på Kalvskinnet i Trondheim. Møtene fant sted i Tugthusets kirkerom, i dag Lagmannsrettssalen på Kalvskinnet. Et teaterstykke levendegjorde denne hendelsen. Tekst og regi var med Marit Selfjord. Prosjekteier: NTNU Vitenskapsmuseet, Utstillings- og publikumsseksjonen v/formidlingssjef Randi Wenche Haugen

Filmvisning av Sameblod

Internasjonalt Samisk Filminstitutt og Tråante 2017 inviterte til jubileumsvisning av Amanda Kernells Sameblod. Den prisbelønte filmen, som er produsert av Nordisk Film Production, innledet jubileumsuka Tråante 2017. Dette fant sted 5. februar på Nova kino i Trondheim, hvor både inviterte gjester og andre deltok. Filmvisningen var svært populær og billettene ble utsolgt på 10 minutter.

Innvielsesgudstjenesten med nattverd mandag 6. februar kl 09:00 var i hovedsak på sørsamisk og var åpen for alle Den nyskrevne salmen til jubileet, komponert av Frode Fjellheim, ble framført.

Samiske fortellinger og joik for barn

Ingá Márjá Sarre hadde i jubileumsuka fire forestillinger for barnehagebarn med samiske fortellinger og joik i småbarnskroken, avdeling for barn og unge på Hovedbiblioteket. Arrangør var Trondheim folkebibliotek.

Luodit Sámis - Joiketoner fra Sápmi

"Luodit Sámis - Joiketoner fra Sápmi" presenterte koret Sámi Jienat det store mangfoldet i joik fra ulike samiske områder. Med musikk som virkemiddel ønsket koret i konsertprogrammet å skape forståelse og toleranse for ulikheter innad i Sápmi, og mellom Sápmi og storsamfunnet. Konserten fant sted i Metodistkirken og var et samarbeid mellom koret Sámi Jienat og Tråante 2017. Bernt Mikkel Haglund var dirigent.

Konsert med Kalle Urheim

Den lulesamiske låtskriveren, komponisten og poeten Kalle Urheim holdt konsert på Torvet i Trondheim. Under Tråante 2017 presenterte han, med fullt band, utdrag fra debutalbumet «Ruodjo / The sacred breath from the Tundra», som kom ut 1. august 2016, og er produsert av Svein Schultz. En av hans musikalske gjester var den Trondheim-baserte trompetisten Hildegunn Øiseth. Dette var et samarbeid mellom Tråante 2017 og Urheim Kunst & Håndverk.

Jubileumsforestillingen, Jielemen Aavoe

Arrangør: Det Samiske Nasjonalteateret Beavváš i samarbeid med Det Norske Kringkastingsorkesteret (KORK)

Sápmis stemme anno 2017; hvem er vi, hvor står vi og hvor er vi på vei?

I konsertforestillingen "Jielemen aavoe" var det Sápmis stemme anno 2017 som snakket. Dette var tekster, joik, dans, bilder og musikk om viljen og evnen til å leve, møte utfordringer og gå fremover.

Forestillingen var produsert av Det Samiske Nasjonalteateret Beavváš i samarbeid med Det Norske Kringkastingsorkesteret (KORK). Konserten vistes på NRK på kvelden 6. februar. Artister, musikere, skuespillere, dansere og kunstnere fra hele Sápmi deltok på scenen sammen med Det Norske Kringkastingsorkesteret (KORK).

Artister:

Mari Boine, Sofia Jannok, Ingor Ánte Áilu Gaup (Áilloš), Wimme Saari, Marja Helena Fjellheim Mortensson.

Skuespillere:

Mary Sarre, Egil Keskitalo, Bjørn Sundquist.

Band:

Frode Fjellheim, Snorre Bjerck, Roger Ludvigsen, Svein Schultz og Det Norske Kringkastingsorkesteret (KORK) under ledelse av Christian Eggen.

Komponist og musikalsk leder: Frode Fjellheim

Dramatiker/manus: Rawdna Carita Eira

Regi: Rolf Degerlund

Dirigent: Christian Eggen

Koreograf: Elle Sofe Henriksen

Scenograf: Aage Gaup

Kostymedesigner: TBA

Video/filmdesigner: Andreas Ausland (PeakVisionMedia)

Lysdesigner: Steinar Lohne

Foto forestilling: Torgrim Halvari

Lyddesigner - FOH: Asle Karstad

Foto plakat: Jarle Hagen

Grafisk Design: Kerstin Andersson

Ansvarlig produsent: Leif Isak E. Nilut/ Beaivváš Sámi Našunálateáhter i samarbeid med Det Norske Kringkastingsorkesteret KORK, Tråante 2017, Olavshallen og Stormen Konserthus i Bodø.

Jubileumsforestillingen var satt opp tre ganger og ble utsolgt på alle. Dette utgjorde 1816 solgte billetter. Det offisielle Norge var høytidelig representert med H.M Kong Harald.

Teaterforestillingen Elsa Laula

Elsa Laula Renberg var drivkraften bak det første landsdekkende samemøtet i Trondheim 6. februar 1917. I 1904 ga hun ut boken «Inför Lif eller Död» hvor hun tok for seg problemstillinger knyttet til alkohol, fattigdom, skoleforhold og retten til land og vann. Teaterforestillingen hadde ikke som mål om å berette om en heltefigur eller martyr, men et portrett av 6-barnsmoren og mennesket bak den politiske sprengkraften. Forestillingen var et samarbeid mellom Årjelhsaemien Teatere og Nord-Trøndelag Teater og ble framført på Trøndelag Teater. Manus: Ada Einmo Jürgensen, Liv Hege Nylund og Cecilia Persson. Regi: Liv Hege Nylund.

Den femte sameparlamentariker-konferanse

Den femte sameparlamentarikerkonferansen (SPR) ble arrangert av Samisk Parlamentarisk i Trondheim 5. januar. Om lag 100 samiske representanter fra Finland, Norge og Sverige samt representanter fra to samiske organisasjonene i Russland deltok på konferansen. Temaet for konferansen var «Sannhet og forsoning» Et av vedtakene var at Elsa Laula fødselsdag, 29.11, skulle bli offisiell samisk flaggdag. Konferansen ble arrangert på Scandic Nidelven.

Konsert med Elle Márjá

Elle Marja er en musiker og produsent fra Kautokeino. Hun optrådte på musikkscenen på Torvet. Hun lager urban elektropop blandet med tradisjonelle samiske toner, samisk språk og joik. Hun har spilt konserter verden over og høstet svært gode kritikker.

Lohkat Nollii - Å telle til null

Ungdomsteater på Kultursenteret ISAK. Forfatter: Kristofer Grønskag, Regi Ebba Lovise Joks Musikk: Marianne Halmrast, Koreografi Heidi Jessen, fotograf Torgrim Halvari, lyssetting: John Henrik Guttorm, Scenografi og kostmer: Hilly Sarre. Oversetting til samisk: Juhán Niilas Wigelius.

Filmvisninger Cinamateket Trondheim, Nova kino

Solens sønn (Gunilla Bresky 2017)

Veiviseren (Nils Gaup 1987)

Kautokeinoopprøret (Nils Gaup 2007)

Laila (George Schnéevoigt 1929)

«Show Me Colour»

Dette var serie event med billedkunst, performance, tekst, lyd, aksjoner, musikk. Performance med Geir Tore Holm, Elina Waage Mikalsen og Marita Isobel Solberg ". Arrangøren var Samisk senter for samtidskunst i samarbeid med Visningsrom Rake. Utstillingen fant sted på Rake i jubileumsuka.

Vidderna inom mig

Svante Henryson komponerte verket over tekstene fra diktsamlingen Lávlo vizar bielločizaš (Syng kvitre blåstrupe) av den samiske multikunstneren Nils Aslak Valkeapää, kjent som Áillohaš. Vidderna inom mig ble skrevet for blandet kor, barnekor, forteller, joik, solo cello og orkester bestående av Landsdelsmusikerne i Nord-Norge med rytmisk forsterking. Til markeringen i 2017 fremsto stykket i ny drakt. I tillegg til resitasjonen av Valkeapääs tekster ved Berit Alette Mienna, vet det også skrevet inn joik framført av Johan Anders Bær. Konserten fant sted i Nidarosdomen hvor Landsdelsmusikerne i Nord-Norge var arrangør.

Samiske skumringsord

Et kveldsprogram hvor man fikk muligheten til å bli kjent med samiske forfatterstemmer med musikalsk innslag. Forfattere var Sara Margrete Oskal, Isak Samuel Hætta, Marion Palmer, Synnøve Persen, Marry Áilonieida Somby og Susanne Hætta. Musiker: Amund Johnskareng. Arrangementet var i regi av Samisk Forfatterforening og ble avholdt på Trondheim Folkebibliotek i jubileumsuka.

Sjávuoste Buökttiet – Revolution of silence

I gjennom musikkforestillingen "Sjávuöste buökttiet" Revolution of silence; delte artisten Sara Ajnnak sin historie. -Filmatisert av dokumentar-filmskaper Oskar Østergren og tonesatt av musikkprodusenten Fred Endresen. Forestillingen ble arrangert av Rockheim og fant sted på samme sted i jubileumsuka.

Árjas jubileumskonsert

Det politiske pariet Árja arrangerer konsert i forbindelse med 100-årsjubileet, onsdag den 8. februar.

Konserten var på Studentersamfundet i Trondheim. Felgen Orkester og Duolva Duottar var de samiske bandene på scenen.

Plupp - en joikikal

Plupp- en joikal var et barneteater. Produksjonen var et Interreg Nord samarbeid mellom Åarjelhsaemien Teatere og Estrad Norr. Andre samarbeidspartnere var SÁMI nasunála teáhter och Nord Universitetet avd Levanger. Stykket fikk støtte fra det europeiske regionale utviklingsfondet. Arrangører var Åarjelhsaemien Teatere og Estrad Norr og fant sted på Teaterhuset Avant Garden.

Timimie Mäarak: Politikk, poesi og punk

Performansen med den lulesamiske poeten Timimie Mäarak med påfølgende fest. Arrangementet fant sted på Trondheim Kunsthall, som også var arrangører. Aldersgrense er 18 år. Velkommen!

We are still here - Anders Sunna/Sofia Jannok

Kunster Anders Sunna og artistk Sofia Jannok hadde performance utenfor kunstsenteret, Trøndelag senter for samtidskunst. Arrangøren var Sámi Dáiddaguovddáš/Samisk Senter for Samtidskunst i samarbeid med Trøndelag senter for samtidskunst.

CO2lonialNATION

Dette var en teatralisk sannhet- og forsoningskommisjon som tok opp relasjonene mellom Finland, Sverige, Norge, Russland og det samiske folket. Forestillingen var på Scnadic Lerkendal og Giron Sámi teáhter var arrangører. **Konsert: Maxida Mäarak / SlinCraze / Ailu Valle / YAR1Y**

En konsertkveld med kjente samiske artister. Dette var et samarbeid mellom Rockheim, Tråante 2017 og store samiske festivalene Márkomeannu og Riddu Riddu. Konserten fant sted på Rockheim 10 februar.

Sydisdans med Vuelien Gaejnoe

Konsert og dans med det sørsamiske bandet Vuelien Gaejnoe. Konserten fant sted på Rockheim og var et samarbeid mellom Tråante 2017, FARK og Rockheim lørdag 11. februar.

Arrangementer, foredrag og seminarer

Marked i Storlavvu på Torvet

6.-8. februar ble det arrangert "REIN – Tråante 2017" i den store lavvoen på Torvet i Trondheim. Dette ble innholdsrike dager fylt av folkeliv samiske smaker og opplevelser.

12 lavvoer ble bygd sammen til én, midt i hjertet av Trondheim. 32 utstillere og selgere hadde med seg det beste av reinkjøtt, duedtie og samisk design. I tillegg var det kokkelering og kulturelle innslag.

Sørsamisk bok- og kulturbuss, Nordland

Gærjah, sørsamisk bok- og kulturbuss sentralt var plassert på Torvet under jubileumsuken. Det ble det tilbydt kulturformidling i form av joik, sang og høytlesning. Ellen-Sara Sparrok Larsen var formidler, sammen med bokbussbibliotekar Marianne Kappfjell. Slektsforsker Kjell-Åke Lundstrøm holdt daglige foredrag i bussen. Det var også mulig å avtale møte for enkeltpersoner knyttet opp mot opplysninger om relevante samiske slekter. Man kunne også møte representanter fra Sijti Jarnge, samisk kultur- og utviklingscenter i Hattfjelldal og Samisk Arkiv.

Kultur- og bibliotekbussen, Sør-Trøndelag

Kultur- og bibliotekbussen (Kultuvre- jìh gærjabusse) i Sør-Trøndelag deltok på Torvet under jubileumsuka Tråante 2017. Forfattere fra Samisk forfatterforening besøkte bokbussen og møtte publikum. Fortellere fra Midtnorsk fortellerforum hadde arrangement i bussen. Animasjonsfilmen «Den magiske tiden» av Kine Aune ble vist. Bokbussen viste også fram sin samling med litteratur på sørsamisk og bøker om samiske tema.

Festmiddag

Som en del av jubileumsfeiringen inviterte sametinget i Norge til festmiddag på Scandig Bakklandet. Til maten var det en rekke kulturelle samiske innslag. Festmiddagen ble utsolgt.

Seminar: Samene og Kirken

Seminaret belyste historiske prosesser knyttet til samer og kirken i et lengre og kortere perspektiv. Man ville sette fokus på at hendelsene for 100 år siden pekte fram mot utviklingstrekk og utfordringer i vår egen tid som er aktuelle til dagens situasjon. Arrangører var Saemien Åålmege (Samisk menighet i sørsamisk område) og Samisk kirkeråd og fant sted i Metodistkirken i 7. februar.

Samhandlingskonferanse

Landbruksdirektoratet og Norske Reindriftsamers Landsforbund inviterte til 2-dagers konferanse under Tråante 2017. Temaet for konferansen var «Reindriften i et 100 års perspektiv – veien videre?» Konferansen ble åpnet av landbruks- og matminister Jon Georg Dale og leder for Norske Reindriftsamers Landsforbund Ellinor Marita Jåma. Innholdet besto blant annet av panelsamtaler, samt faglige innspill fra forvaltningen, forskere og reindriftsnæringen. Konferansen ble avholdt på Scandic Lerkendal 7. februar og ble arrangert av Landbruksdirektoratet og Norske Reindriftsamers Landsforbund.

Lassokasting på Torvet

Samisk idrettsforbund arrangert drop in-konkuranse i lassokasting på Torvet 6. februar, hvor alle kunne prøve denne gamle samiske tradisjonen.

EKTINE Kulturkafé

Sameforeninger for Västerbotten på svensk side arrangerte en kulturkafé i Metodistkirken i jubileumsuken. Kaféen var en samisk møteplass med samisk språk og en rekke programposter. Blant annet slektsforskning, umesamisk språkarbeid, samt beretninger om Elsa Laula med Laila Stinnerbom.

Samisk historie med norske kilder – en vanskelig kombinasjon.

Sverresborg museum arrangerte et kåseri med Håkon Hermanstrand som har publisert en rekke artikler og bøker med fokus på hvordan man finner samens historie i norsk kildemateriale. En av hans fokusområder er hvordan man i kirkebøker og folketellinger kan spore samer i den tilsynelatende ensartede skogen av norske navn. Arrangementet fant sted på Sverresborg museum og hadde samme arrangør.

Divvun

Divvun-gruppa fra UiT ved Maja Lisa Kappfjell, Sandra Nystø Ráhka, Børre Gaup og Sjur Moshagen presenterte sørsamiske, lulesamiske og nordsamiske språkverktøy på Trondheim Folkebibliotek.

Byvandring gjennom samisk historie

Sverresborg Trøndelag folkemuseum arrangerte i jubileumsuken byvandring med konservatorene Daniel Johansen og Terje Bratberg i det samiske Trondheim under jubileumsuka Tråante 2017. Dette var en vandring gjennom 1000 år med samisk historie i Trondheim som endte ved landsmøtet i 1917 i Metodistkirken på Cicignons plass.

Kafémøte med de samiske veiviserne

De samiske veiviserne, som er en samarbeidsordning mellom Kommunal- og moderniseringsdepartement og Samisk høgskole/Sámi allaskuvlla, var Kultursenteret ISAK for å berette om ordningen og mulighetene man får som veiviser. Der ble det presentert hvordan man søker og hva innholdet i veiviserengasjementet innebærer. Samisk Høgskole var arrangør.

Samisk flerkirkelig seminar

Perspektiv fra Elsa Laulas sosialpolitiske landsmøte 1917 i Metodistkirken, Trondheim. Arrangør var Metodisme-historisk selskap i Norge.

Opprørske samekvinner 1851-1852

Foredrag med den nederlandske sosialantropologen Nellejet Zorgdrager som startet sine studier i samisk i 1969 og tok sin doktorgrad om Kautokeinoopprøret i 1989. Hun foredro om samekvinnenes livsvilkår og bakgrunnen for den sosiale protesten som endte med Kautokeinoopprøret i 1852. Arrangør var NTNU Vitenskapsmuseet og arrangementet fant sted i Dokkhuset.

Fra Alta via Fosen til Standing Rock

Paneldebatt om urfolk og miljøkamp. I panelet var det representanter fra Universitet Nord, Norske samers Riksforbund, Naturvernforbundet, reindriftnæringen og Natur og Ungdom. Arrangementet fant sted på Stammen Café og Bar og var i regi av Naturvernforbundet, Trøndelag.

Samisk bokbad og litteraturdebatt

Bokbad og samisk litteraturdebatt i regi av Samisk Forfatterforening, Sámi Girječálliid Searvi. Bokbadet tok for seg Kathrine Nedrejord, en kritikerrost ung forfatter fra Kjøllefjord og Paris sitt fotfatterskap. Etter bokbadet ble det arrangert en Litteraturdebatten som tok for seg trender i dagens samiske litteratur. Panelet besto av Siri Broch Johansen, Máret Ánne Sara og Karen Anne Buljo. Samtalene ble ledet av en representant fra Litteraturhuset i Trondheim fant sted på Trondheim Folkebibliotek.

SPR:s ungdomskonferanse

Ungdomskonferanse arrangert av Sametingets Ungdomsråd for Finland, Norge og Sverige. Foredrag, workshop og diskusjoner om hvordan man skulle styrke det ungdomspolitiske engasjementet og deltakelse i det samiske samfunnet. Dette var en rusfri konferanse som fant sted på Scandic Nidelven 8. februar.

Etnisk identitet og kultur møter

Arrangementet var et samarbeid mellom Forskningsgruppa Mangfold og marginalisering ved Institutt for barnevern og sosialt arbeid, UiT Norges Arktiske Universitet og Sør Trøndelag fylkesbibliotek. Forelesningsrekka var delt inn i to temaer; Etnisk identitet og kultur møter. UiT, Norges arktiske universitet & Forskningsgruppa Mangfold og marginalisering sto som arrangører og fant sted på Trondheim Folkebibliotek.

Jubileumsseminar om samerett

Domstoladministrasjonen (DA) arrangerte et dagsseminar hvor det ble gitt ulike foredrag som belyste den samiske dimensjonen knyttet til de ulike aktørenes rolle i domstolsystemet. Seminaret fant sted på Scandic Lerkendal.

Nye samiske stemmer i litteraturen

Sverresborg museum arrangerte et foredrag som nye stemmer i den samiske litteraturen, med særlig fokus på kvinnelige forfattere. Arrangementet fant sted på Sverresborg museum 8 februar.

Īhkkátis dávvierh: Møt unge duöjjie-utøvere

Elevene fra Sámij áhpadusguovdásj stilte ut sin sløyd og informerte om hvordan de som unge duöjjie-utøvere i dag jobber med å utvikle og tilpasse duöjjie til samtiden. Arrangør var Sámij áhpadusguovdásj og Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, og arrangementet fant sted på Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum.

Samisk litteratur i Nord-Amerika

Foredrag ved Harald Gaski og Anessa Andersland om samisk litteratur i Nord- Amerika. Arrangør var Samisk litteratursenter og fant sted på Trondheim Folkebibliotek i jubileumsuka.

Samisk skolehistorie

Presentasjon av de 6 utgitte titlene av Samisk skolehistorie med medredaktør Siri Broch Johansen. Dette arrangementet var et samarbeid mellom Samisk faglitterær forfatter- og oversetterforening, ČálliidLágádus – Forfatternes Forlag og Sør-Trøndelag fylkesbibliotek. Arrangementet fant sted på Trondheim Folkebibliotek.

Mote i Sápmi

Presentasjon av samisk mote på Torvet. Utstillere var ABANTI, KIMBANTI, WILKS Design og Árbi of Sápmi, Konfransier var Erlend Elias Bragstad. Arrangør var Mote i Sápmi og Tråante 2017.

Samekonferansens temadag "Oktasaš Sápmi - Et felles Sápmi

Temadagen besto av foredrag og diskusjoner om Sápmis felles nåtid og fremtid. 100 år med samisk organisering ble feiret med denne temadagen "vårt felles Sápmi". Man reiste spørsmål om som «hvor langt har vi kommet i vår samiske samfunnsbygging og hvilke framtidige utfordringer står vi overfor? Temadagen fant sted på Scandic Lerkendal og var arrangert av Samerådet 9 februar.

Seminar «Fra lapp-privilegier til menneskerettigheter»

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter arrangerte seminar under Tråante 2017 som blant annet tok for seg ulike sider ved samerettslige spørsmål fra 1917 og fram til i dag, samt andre relevante foredrag. Seminaret ble tolket til norsk og sørsamisk og fant sted på Scandic Lerkendal 9 februar.

Sørsamisk matiné – Mojhtesh – Gaaltije

Lajla Mattsson Magga og forlaget Idut presenterte boka Mojhtesh. Fortellinger ble samlet som lydopptak av intervjuer med eldre sørsamer fra svensk og norsk side i perioden 1970-1990. Arrangør var Idut og Gielaernie og fant sted på Trondheim Folkebibliotek.

Soptsestalledh - Samtale om reindrift i dag

Samtalen tok utgangspunktet i utstillingen Båatsoe – Sørsamisk reindrift i Midt-Norge som var utstilt i Trondhjems Kunstforening (Café Ni Muser), hvor dokumentarfotograf og journalist Bente Haarstad viste bilder av kalvmerking, forflytning av reinflokkene, reinslakting og andre høydepunkter i den sørsamiske hverdagen.

Med utgangspunkt i bildene samtalte Ellinor Marita Jáma, leder av Norske Reinsdriftsamers Landsforbund, Unni Fjellheim, leder for Gåebrien Sijte og grunder av bedriften Fjellvilt og Bente Haarstad om gleder og utfordringer med den sør-samiske livsformen. Arrangør var Trondhjems Kunstforening.

Performance og kunstnersamtaler

Performance og kunstnersamtaler om Show Me Colour - Resistance and Advocacy in Contemporary Sami Art" presenterte et mangfold av utøvere innen den samiske samtidskunsten. Dette var Suohpanterror, Anders Sunna, Sissel Bergh og Sami Girl Gang. Arrangementet fant sted på Trøndelag senter for samtidskunst og var arrangert av Samisk senter for samtidskunst i samarbeid med Trøndelag senter for samtidskunst.

Gallamiddag med Sápmi Soaré

Dette var samefolkets gallamiddag. En tilstelning der gjestene ankom til gallaen på den røde løperen. Det ble servert en 3-retters gallameny med påfølgende underholdning av kjente samiske artister; en Sápmi Soaré. Soarén fant sted på Rica Lerkendal og Samerådet var arrangører.

Plenum for det sametinget på svensk side

Det svenske sametinget avholdt mandatperiodens siste plenum 10- 11 februar i Tråante i forbindelse med jubileet. Plenumet fant sted på Rica Nidelven. Sametinget i Sverige var arrangører.

Samisk foreldrekonferanse

Konferansen hadde til hensikt å motivere til foreldreengasjement, og styrke medvirkning og godt samarbeid i barnehage og skole gjennom forskningsformidling, informasjon om rettigheter og deling av god praksis. Arrangementet var gratis og åpent for alle samiske foreldre som har barn i barnehage eller grunnopplæring og ansatte i barnehage og skole. Arrangører var Samisk foreldrenettverk og Senter for Samiske Studier UiT.

Samemesterskap på ski 2017

Fredag og lørdag ble Samemesterskapet på ski 2017 arrangert på Saupstad Skistadion. Fredag 10. februar var det reingjeterkonkurranse, langrenn i fristil med lassokasting. Mens lørdagen 11. februar var det langrenn i klassisk stil. Det siste rennet var også uttaksrenn for Arctic Winter Games 2018. Samemesterskapet arrangeres årlig vekselvis mellom SVL-Sverige, SVL-Finland og SVL-Norge og har deltakere fra de tre landene. I 2017 var SVL-Norge arrangør for samemesterskapet.

Elsa Laula Renberg - en biografi

Elsa Laula Renberg, historien om samefolkets store Minerva. Siri Broch Johansen, forfatter av biografien "Elsa Laula Renberg, historien om samefolkets store Minerva" holdt foredrag sammen med litteraturviter Harald Gaski. Musikalsk innslag ved musiker Amund Johnskareng.

Arrangementet var et samarbeid mellom ČálliidLágádus, Samisk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Trondheim folkebibliotek og Sør-Trøndelag fylkesbibliotek. Arrangementet fant sted på Trondheim folkebibliotek.

Lansering: Undervisningsportalen Norden i Skolen på samisk

Foreningene Norden lanserte den nordiske undervisningsportalen www.nordeniskolen.org på samisk. Lanseringen fant sted på Scandic Lerkendal 10 februar.

Samisk skihistorie

Hartvig Birkely fra Porsanger holdt foredrag med bakgrunn i sin hovedfagsoppgaven «En kulturhistorisk studie – historisk belysning av samiske ski og samisk skiløping» ved Norges Idrettshøgskole i 1994. Hartvig Birkely delte av sin kunnskap om den rike samiske skihistorien og ga en beskrivelse av sørsamiske ski og skiløping. Arrangementet var et samarbeid mellom Hartvig Birkely, Sør-Trøndelag fylkesbibliotek og Trondheim folkebibliotek. Foredraget ble avholdt på Trondheim Folkebibliotek.

Arv - i mormors fotspor

En visuell fortelling om sjøsamisk kultur og fornorskningsprosess med Elin Kåven og dansere. Musikken var komponert for denne produksjonen av Elin Kåven og Roger Ludvigsen. Idé og Regi: Stina Anti Lorås Hessaa. Koreograf: Atle Hoff, Medvirkende: Roger Ludvigsen, Elin Kåven, Atle Hoff, Laurence Meriaux og Stina Anti Lorås Hessaa. Arrangører var Draug Produksjoner ved Stina Lorås Hessaa og forestillingen fant sted i Vår Frues Kirke.

Historisk foredrag

Foredrag 10. februar om Nidaros bispedømmes og Trondhjems Hospitals engasjement for samisk språk og kirkeliv. Det var foredrag av biskop Tor Singsaas og historiker Rolf Grankvist, i det opprinnelige kirkerommet for Tukthuset på Kalvskinnet. Foredraget tok for seg Nidaros bispedømmes arbeid for sør-samisk kirkeliv, og Trondhjems hospitals historiske engasjement for samisk språk og omsorg for samer i Tukthuset. Det var musikkinnslag ved Jovnas Zakkarias Dunfjell, piano og sang, og damekoret Cantare, dirigent Anne Cathrine Due Aagård. Arrangør var Trondhjems Hospital.

Den 21. Samekonferansen

Samekonferansen arrangeres hvert fjerde år og er Samerådets høyeste organ. Den 21. samekonferansen ble arrangert i forbindelse med Tråante 2017 på Rica Lerkendal. Konferansen velger Samerådets medlemmer og vedtar en deklarasjon som fastsetter prioriteringene for Samerådets arbeid for de neste fire årene.

Seminar om kvinners rettigheter anno 2017

I Elsa Laulas ånd ble det arrangert seminar om kvinners rettigheter anno 2017. Seminaret var et samarbeid mellom SNF/Kvinneuniversitetet i Norden, Vefsn museum og NissonForum/Samisk KvinneForum og fant sted på Nidarosdomens Besøkssenter 11. februar.

Dans i samisk kultur

Sverresborg Trøndelag folkemuseum i samarbeid med Tone H. Erlien og prosjektet Museene danser arrangerte temadagen Dans i samisk kultur. Programmet besto blant annet av dansekurs i sydisdansen, paneldebatt om samiske dansetradisjoner, samt Dans/teaterforestillingen Riegadeapmi (fødsel) med dansekunstner Stina Anti Lorås Hessaa. Temadagen fant sted på Sverresborg museum.

Konsert: Under dobbel stjernehimme

Dette var et musikalsk samarbeid, hvor samisk og norsk musikktradisjon ble smeltet sammen med utvalgte dikt av sjamanen, forfatteren og rettighetsforkjemperen Ailo Gaup (1944-2014) til et samtidsuttrykk krydret med jazzelementer. Musikere var Frode Fjellheim, Karl Seglem, Stein Villa og Ranja Elvestrand. Konserten var et samarbeid mellom Museene danser, Sverresborg og Ringve museum, og fant sted på Sverresborg museum.

Skáhpí – en samisk musikkdag på Ringve

Aktivitetsdag for barn og voksne 12. februar hvor man utforsket samisk musikk. Det ble avholdt instrument-verksted for barn, workshop, konsert. Foredrag. Man fikk også muligheten til å oppleve utstillingen «Elleve samiske tidsbilder». Arrangør var Ringve museum.

Thomas von Westen og den tidlige misjon i Finnmark

Foredrag med Liv Helene Willumsen som ga en presentasjon av Thomas von Westen (1682–1727) og de første årene av hans arbeid for misjon blant samene i Finnmark. Med utgangspunkt i et brev skrevet av Tomas von Westen under hans andre misjonsreise nordover i 1718, ble det drøftet hvem han var som organisator, underviser og forkynner. Foredraget fant sted på Suhmhuset 11. februar og Kunnskapsparken var arrangør.

Appendiks. Nr. 2 Jubileumsåret for Tråante 2017

Utstillinger

Båatsoe – Sørsamisk reindrift

Fotograf Bente Haarstad laget en utstilling med dokumentarfoto fra noen av de mange ulike reindriftingsområdene i Midt-Norge. Bildene viste noe av hverdagen og kulturen til en folkegruppe som lever nær storsamfunnet, men ofte utenfor synsvidden til folk flest. Fotoutstillingen var på kafé Ni Muser og var arrangert av Trondhjem Kunstforening. Utstillingen var tilgjengelig i jubileumsuken og i

en periode i etterkant. Utstillinga har igjennom hele jubileumsåret vært på turne i hele regionen. Blant annet på Rørosmuseet og 705 senteret i Tydal kommune.

Utstilling: Nettverksbyggeren Elsa Laula Renberg

Nettverksbyggeren – Elsa Laula Renberg, på Jacobsenbrygga i Sjøgata i Mosjøen i regi av Vefsn museum. Åpning av utstillinga var 4. februar med sametingsrepresentant John Kappfjell. Det ble spilt musikk ved Vefsn ensemblet av Frode Fjellheim. Mildrid Søbstad informerte om skulptur av Elsa Laula Renberg. I denne sammenhengen var også kransenedleggelse 6. februar ved Elsa Laula Renbergs grav på Dolstad kirkegård. Utstillinga sto på Vefsn museum fra februar – mai 2017

Museet produserte i tillegg en vandreutgave av denne utstillingen, så visningssteder kunne ta kontakt med Vefsn Museum for å låne den. Museet tilbydde gruppeomvisninger for både skoleelever og andre grupper som ønsket det.

Jieleme – Livet

I forbindelse med sametingets 100 års jubileum, februar 2017, presenterte Bergstaden Fotoklubb utstillingen ”Jieleme – Livet”, hvor målsetningen var å kunne bidra med økt kunnskap og interesse for de samiske miljøene i Norge. Man hadde til hensikt å presentere samisk kultur, identitet, samisk håndverk, historiske tradisjoner, samt barn og oppvekstmiljøer i dagens samfunn, med fokus på samiske miljøer i Rørosområdet. Rørosmuseet var vertskap for utstillinga som viste fra februar til slutten mai 2017.

Bååstede

Samisk kulturarv tilbakeføres. Utstillingen Bååstede tok for seg tilbakeleveringen av samisk kulturhistorisk materiale fra Norsk Folkemuseum og Kulturhistorisk museum i Oslo til de samiske museene i Norge. Innsamlingen av dette materialet for om lag 100-150 år siden skjedde i en tid da samene hadde liten eller ingen innflytelse på viktige politiske og samfunnsmessige forhold som berørte dem selv. Såvel i vitenskapelig litteratur som hos myndigheter og i den allmenne befolkning fantes sterkt nedvurderende holdninger til samisk kultur og tildels også til samene som folk. En kan ikke se bort ifra at noen av gjenstandene ble gladelig overlatt til innsamlerne for slik å bli kvitt synlige bevis og påminnelser for sin etniske tilhørighet. Slik sett kan Bååstede – tilbakeføringen av kulturgjenstandene også betraktes som en forsonende og helende prosess for alle involverte og spesielt for det mottakende samiske samfunn. Utstillingen sto i Museet Erkebispegården i fra mars til desember 2017 og Norsk Folkemuseum var arrangør. Bååstede-utstillinger av gjenstander som er tilpasset hvert enkelt samisk område har også vært en del av hovedutstillingen.

Mens landet forsvinner

Saemien Sijte laget ei omfattende utstilling som ble åpnet av H:M Kong Harald i jubileumsuken. Temaet på utstillinga tok for seg 100 års kamp om arealene. Under møtet i 1917 var reindrift et tema. Hva var utfordringene i 1917 – hva er utfordringene i 2017? Samene har gjennom hele historien måtte kjempe for rettigheten til land og vann. Hvorfor er landet så viktig for samene? Utstillingen sto i Olavshallen under jubileumsuka, men har senere blitt satt opp på Universitet Nord og Saemien Sijte i jubileumsåret.

Ellisif Wessel - liv og virke i grenseland

Fotoutstilling etter Ellisif Wessel`s fotosamling fra Sør-Varanger. Utstillingen var produsert av Varanger museum, med bruk av fotografisk materiale fra avdeling Grenselandmuseets billedsamling. Bildene er hentet fra fotoalbum Wessel lagde til familie og venner, som sammen med tekst om Wessels liv og virke, gir et historisk innblikk i Sør-Varangers historie ved overgangen til det 20. århundre. Fotosamlingen etter Wessel er en nasjonal skatt med stor kulturhistorisk verdi ettersom det finnes få billedsamlinger igjen i Finnmark fra tiden før 2.verdenskrig. Utstillingen sto på Pop- up feministhus i Olavskvartalet og arrangør var 8. marskomiteen Trondheim. Utstillingen sto på lokaliteten i mars 2017.

Duedtie-utstilling på Sverresborg Trøndelag folkemuseum

Sverresborg Trøndelag folkemuseum hadde en omfattende håndverksutstilling som fikk navnet Duedtie/Duodji/Duodje – samisk husflid og håndverk.

Tre utstillinger med fokus på Duedtie/Duodji/Duodje om samisk tradisjonshåndverk og husflid

To av utstillingene var produsert av Sameslöjdstiftelsen Sámi Duodji og Ájtte, Svenskt Fjäll- och Samemuseum. Dette var utstillingene Made in Sápmi som mønstrer samisk håndverk og design fra hele Norden og Modern Classics som viste arbeidene til 10 kvinnelige samiske håndverkere arbeider med tradisjonshåndverk for moderne bruk. Den tredje utstillingen hadde et særlig fokus på Sverresborgs samiske samling som hovedsakelig består av sørsamisk tradisjonshåndverk, husflid og foto. Utstillingen sto fra februar til desember 2017.

Utstilling: Hvem eier historien?

NTNU vitenskapsmuseet viste unike sør-samiske gjenstander som ikke hadde vært utstilt i Trøndelag tidligere. Nye arkeologiske funn og nye forskningsmetoder viser samisk tilstedeværelse i Sør-Norge langt tidligere enn det som hittil har vært hevdet. Samisk jubileumsutstilling var lokalisert til Suhmhuset på NTNU Vitenskapsmuseet i samarbeid med Saemien Sijte, Rørosmuseet og Gudbrandsdalsmusea avdeling Lesja. Utstillingen ble åpnet under jubileumsuken og varte ut 2017.

Gïelh áarjelraedtteste - Stemmer fra sør

Unike gjenstander fra Norsk Folkemuseums samiske samling ble for første gang stilt ut i rørossamisk område! I februar i 1917 holdt det samiske folk det første landsdekkende møtet som omhandlet samiske interesser. 100årsjubileet i 2017 er en stor nasjonal begivenhet som feires over store deler av Saepmie og i Norge. Rørosmuseet markerte jubileet gjennom ei rekke foredrag, utgivelse av årboka som samisk temanummer og med ei stor utstilling i Smelthytta. Utstillingen belyser de store endringene i det samiske samfunnet tidlig på 1900-tallet. Utstillingen sto fra begynnelsen av juni og ut jubileumsåret.

noe beveger seg sakte i en annen retning

«noe beveger seg sakte i en annen retning» var en utstilling som viste verk av fem unge samiske kunstnere sammen med verk av en av de mest kjente og innflytelsesrike – Iver Jåks (1932 – 2007). De fem kunstnerne var Sissel M. Bergh, Carola Grahn, Ragna Misvær Grønstad, Niilas Helander og Silje Figenschou Thoresen. Utstillinga sto fra 1. juni – 3. september 2017 på Kunsthall Trondheim.

Saepmie rundt hjørnet

Røros Kunstlag presenterte åtte samiske designere og kunstnere med nye tolkninger av samiske motiver. Samisk formgivning forbindes ofte med håndverkets tradisjonelle material og metoder. Blant unge samiske kunsthåndverkere og designere finnes også mange som undersøker andre uttrykk og muligheter. Maria Vinka, same og formgiver, hadde i denne utstillingen samlet sju kolleger fra Saepmie i et prosjekt rundt nye, trykte mønstre på tekstil. Deltakerne i prosjektet var Laila Brandsfjell, Majjen Eira, Ove Stødle, Sandra Blind, Johanna Huuva, Leila Nutti, Cecilia Unnes og Maria Vinka. Utstillinga sto på Rørosmuseet fra begynnelsen av juni til slutten av august.

Sommerutstilling i Garveriet 2017 - Niklas Blindh og Malin Wilks

Salgsutstilling med reindriftsame og billedkunstner Niklas Blindh. Grafiske design-trykk på stoff med Malin Kristina Sandvik Wilks. Utstillinga sto på Garveriet kafé og gjenbruk, som også var arrangører.

I fotografiets tid

Tromsø museum satte opp utstillinga "I fotografiets tid" som viste et stort utvalg unike bilder fra Lannavaara og Övre Soppero på 1940-tallet. Læreren Rolf Ärnröm fotograferte sine elever i lek og hverdag, på en nær og respektfull måte som gjør hans bilder til en unik dokumentasjon av datidas reindriftssamfunn. Utstillinga inngikk som en del av museets markering av Tråante 2017 og sto fra mai til slutten av august 2017.

Sápmi i 100

Utstillingen representerte noen av de mest spennende kunstnerne i sør-samisk område i dag. Disse ble regnet som nyskapende kunstnere som de siste 2 årene har oppnådd stor anerkjennelse og fått sin kunst formidlet langt utenfor de vanlige samiske rommene. Sápmi i 100 var en kuratert utstilling

av Samisk Senter for Samtidskunst, ved Jan-Erik Lundström. Kunstnerne var Tomas Colbengtson, Anders Sunna og Sissel M Bergh. Prosjektleder var Hege Dalen, Solum kommunikasjon

Utstillinga sto på Vefs museum på Jacobsenbrygga fra begynnelsen av juni til slutten av juli.

I ditt bilde – Jijtjedh guvvesne

Fremstillinger og oppfatninger av samer. Utstillingen tematiserte fremstillinger av samer i fotografi og tekst. Utstillingen kombinerte samiske portretter fra samlingen etter fotograf Lars Ingulfsvand (1885-1913) med sitater om samisk identitet fra sagalitteraturen frem til vår tid. Utstillingen var et samarbeid mellom Saemien Sijte og Stiklestad Nasjonale Kultursenter og er et bidrag til jubileet Tråante 2017. Stiklestad Nasjonale Kultursenter var arrangør og produsent for utstillingen. Utstillingen sto på Stiklestad Nasjonale Kultursenter fra 24 juli- 30 juli.

John Savio – Olbmot/Folk

Tromsø Museum - Universitetsmuseet har ei rik samling av John Savios kunstverk. I anledning 100 års jubileet for samenes første landsmøte, Tråante 2017, ønsket museet å vise Savios tolkning av folk slik det kommer fram i hans kunstverk. Utstilling står fra 22 til 31. august. Søndag 27. august kl. 1300 var det omvisning med en av kuratorene for utstillinga, professor Trude Fonneland, TMU.

Åvtesne jïh Daelie

I forbindelse med Kulturuka i Klæbu og samisk jubileumsår - Tråante 2017 hadde kunstnergruppa i samarbeid med Aina Bye og Bengt Åke Jåma laget ei utstilling som viste ÅVTESNE JÏH DAELIE/FØR OG NÅ. Bengt og Aina driver med reindrift i Snåsa og Lierne i Nord-Trøndelag. Aina er også naturfotograf. Utstillinga åpnet fredag 25. august kl. 18 og var åpen i tre helger kl. 12-16 lørdag og søndag. Utstillinga ble avsluttet søndag 10. september med bildeforedraget "Bilder og tanker i et reindriftsår". Arrangør var Kulturuka i Klæbu 2017 og utstillinga sto på Galleri N 1, Klæbu.

Sápmi, vuoi Sápmi!

Kunstutstilling ved Keviselie/Hans Ragnar Mathisen på Bei Jing Home Restaurant i Romsa/Tromsø in anledning markeringen av Samenes nasjonaldag og 100-års jubileet for dens opprinnelse. Dette var en salgsutstilling som åpnet 2. februar og sto til 22. februar. Arrangør var Keviselie Kulturverksted i samarbeid med Bei Jing Home Restaurant.

Naemhtie sáárneme! Samer i aviser 1910 – 2017

Denne utstillingen tok for seg landskapet som de samiske reinbeitedistriktene Saanti sijte (Essand), Gåebrien sijte (Riast/Hylling), Svahken sijte (Elgå) og Trollheimen sijte inngår i. Samisk språk og kultur er en naturlig del av dette området. Glimt fra den samiske horisonten har av og til kommet på trykk i aviser og magasiner. Utstillingen er laget av Aajege språk- og kompetansesenter. Under jubileumsuka sto den på Trondheim Folkebibliotek. Deretter har den vært på turne på en rekke steder i regionen gjennom 2017. Utstillinga har tillegg blitt vist på Røros vgs, Røros folkebibliotek, Kulturhuset i Oppdal, Gilsåhytta i Stordalen- Meråker museum, Meråker folkebibliotek, Tydal Folkebibliotek og Stjørdal folkebibliotek.

Utstilling av selve protokollen fra 1917

Selve protokollen fra møtet i 1917 stiltes ut på NTNU Gunnerusbiblioteket. Varighet: 6. februar – 1. mai 2017.

Foto & fortellinger

Hvordan var livet i de samiske markebygdene for 100 år siden? Utstillingen "Foto & Fortellinger" fortalte om samisk bosetting og liv mellom 1910 og 1925 i Nordre Nordland og Sør-Troms. I tillegg omhandlet fjerde nummer av Várdobáikkis skriftserie Oainnus om fotografier og fortellinger. Utstillingen og skriftserien ble produsert av Várdobáiki samiske senter, og var en del av markeringen av 100-årsjubileet for det første samiske landsmøtet i Trondheim 1917.

Foredrag og seminarer

Samer på museum

På Sverresborg Trøndelag folkemuseum 31 januar kåserte leder for kulturhistorisk avdeling Daniel Johansen som en oppvarming til jubileumsuka Tråante 2017. Kåseriet tok for seg samer som en del av såkalte levende utstillinger til messer, verdensutstillinger og som en del av museumsformidlingen på begynnelsen av 1900-tallet.

Lyden av joik

Ánte Mikkel Gaup, Charlotta Kappfjell og Ola Graff om foredro om joik som musikalsk uttrykk på Nasjonalbiblioteket.

Samelandmøtet i 1917 og samisk historie fra Innherred

22. februar på Stiklestad ble det satt søkelys på de unike februardagene i 1917 da store deler av den samiske befolkningen for første gang møttes for å fremme felles sak som et folk. Foredragsholder var Åke Jünge som har skrevet en rekke artikler om sørsamisk historie. Foredraget var et av Stiklestad Nasjonale Kultursenters bidrag til jubileet Tråante 2017.

Samiske filmkulturer

Dette seminaret presenterte nye perspektiver på samisk film, hvor temaer som religion, identitet, representasjon, filmpolitikk og filmfestivalenes rolle var fokus.

Innledere var Cato Christensen (HiOA), Margareta Dancus (UiA), Elin Johansen (UiT), Jonas Holmberg (GIFF) og Monica Kim Mecsei (NTNU). Regissør Ellen-Astri Lundby vil holde innlegget «Plutselig Same!», hvor hun presenterte egne filmarbeider. Arrangør var Nasjonalbiblioteket.

Foredrag: Tradisjonell flokksammensetning i sørsamisk reindrift

Foredrag ved Thomas Ole Andersen i Smelthytta, onsdag 29. mars kl 19.00. Aajege samisk språk-og kompetansesenter har dokumentert tradisjonell flokksammensetning innenfor den sørsamiske reindriften. Dette er immateriell sørsamisk kulturarv som er viktig å bevare for ettertiden. Arrangør og sted var Rørosmuseet.

Kunstersamtale med Britta Marakatt- Labba

Kunstnersamtale med Britta Marakatt-Labba på Universitetet i Tromsø, Árdna, Samisk kultursenter. Arrangementet fant sted 2. mai 2017 i Árdna ved Universitetet i Tromsø, med Senter for Samisk Studier som arrangør.

Indigenous knowledge – the practice of sustainable existence

Seminar om klimaforandringer. Inviterte bidragsytere var: BOBBY C. BILLIE (leader of The Council of the Original Miccosukee Simanolee Nation Aboriginal People, will participate on video), FRANK EKEBERG (music composer and researcher), DOUGLAS NAKASHIMA (director for Small Islands and Indigenous Knowledge Section in UNESCO's Natural Sciences Sector), GENE RAY (writer and researcher, professor of critical studies at HEAD-Genève), MARIE ROUÉ (director for Laboratory of Eco-anthropology and Ethnobiology National Museum of Natural History Paris), JUDITH D SCHWARTZ (journalist), DOUGLAS SHEIL (professor at Norwegian University of Life Sciences (NMBU), Ås), ÁNDE SOMBY (professor at Faculty of Law at the University of Tromsø) and MARJETICA POTRČ (artist and architect)

Arrangementet fant sted 5. og 6. mai i Trondheim kunsthall.

Språksituasjonen i Sápmi

Academia Borealis, Nord-Norges Vitenskapsakademi, inviterte til Qvigstad- forelesning. Hvor ble språket mitt av? v/ førsteamanuensis Lill Tove Fredriksen, Institutt for språk og kultur, UiT, Norges arktiske universitet. Lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk. Hva mer skal til for å bevare og utvikle språket? v/ seniorrådgiver Nils Øivind Helander, Sametinget/Sámediggi. Arrangementet fant sted på Tromsø museum 9. mai, hvor Academia Borealis, Nord-Norges Vitenskapsakademi var arrangører.

Samisk musikk i vår tid

Tromsø Museum - Universitetsmuseet med støtte av Norges Forskningsråd inviterte til konsert 10. mai kl. 1930 og seminar 11. mai kl. 0900 på Tromsø Museum som del av museets forskningsprosjekt «Joik i bevegelse mellom tradisjon og modernitet».

Konsert på Tromsø Museum onsdag 10. mai kl. Samiske artister på argumentet var Ulla Pirttijärvi & Ulda, Stuuris ja Balddonas, Gulløye, Duolva Duottar, Marja Helene Mortensson. Konferansier for kvelden var: Biret Álehtta Mienna

Hva skjer med joiken i vår tid?

«Joik i bevegelse mellom tradisjon og modernitet»

Tromsø Museum - Universitetsmuseet med støtte av Norges Forskningsråd inviterte til konsert 10. mai kl. 1930 og seminar 11. mai kl. 0900 - 1430 på Tromsø Museum som del av museets forskningsprosjekt «Joik i bevegelse mellom tradisjon og modernitet»

I denne forbindelsen ble det arrangert et seminar på Tromsø Museum torsdag 11. mai kl. 09.00 - 14.30 med problemstillingen: «Hva skjer med joiken i vår tid» Foredragsholdere var: Charlotta Kappfjell (sørsamisk artist), Ingor Ántte Áilu Gaup (nordsamisk artist), Jørgen Stenberg (artist fra svensk side), Niko Valkeapää (artist fra finsk side), Nils Oskal (professor i filosofi ved Samisk Høgskole), Frode Fjellheim (artist, komponist og professor ved Høgskolen i Levanger)

Jubileumsarrangement i Elgå

Dette var et omfattende arrangement med et bredt og innholdsrik program. Arrangementet startet med åpning av Daniel Mortenssons gjenoppbygde boplass ved Kjerran på Valdalsfjellet fredag 2. juni, og fortsatte med seminar, konsert og festmiddag i Elgå lørdag 3. juni. Helga ble avsluttet med samisk gudstjeneste og tur til Svukuriset søndag 4. juni. Arrangører var Svahken Sijte og Engerdal kommune.

Samisk tap og forsoning

Foredrag 25 juli på Stiklestad Nasjonale kultursenter med Astri Dankertsen, som er postdoktor ved Fakultet for samfunnsfag ved Nord Universitet. Hennes forskningsfelt er etnisitet og kjønn, med spesielt fokus på det samiske samfunnet. I 2014 forsvarte hun doktorgraden i sosiologi med avhandlingen Samisk artikulasjon: Melankoli, tap og forsoning i en (nord) norsk hverdag.

Tjiddtjie- Mamma

Teaterstykke om en ung samisk kvinne prøver å forson seg med oppveksten sin på sørsamisk internat på 1990- tallet i Norge. Regi og manus/Bihkedæjja jih maanuse: Ane Aass, Arrangør: Et samarbeid mellom Rohde&Aass produksjoner, Nord-Trøndelag teater og Årjelhsaemien Teatere. Teaterstykket har blitt vist i Olavshallen, samt vært på skoleturné i det sørsamiske området på norsk side.

Márkomeannu 27. - 29. juli 2017

Márkomeannu markerte Tråante 2017 med en rekke programposter.

márkomeannu#EANAN

Årets bestillingsverk på Márkomeannu samlet 5 samiske kunstnere for å skape samisk samtidskunst i marka. Bestillingsverk utfordret Joar Nango, Unn Kristin Laberg, Anders Sunna, Matti Aikio og Katarina Pirak Sikku til å skape kunst i naturen rundt festivalen.

Foto & Fortellinger

Bildeutstillingen "Foto & Fortellinger" viste gamle bilder fra tiden mellom 1910 og 1925, og fortalte historien om samisk liv og kultur i Sør-Troms og Nordre-Nordland. Utstillingen var hovedmarkeringen av Tråante 2017 til Várdobáiki samiske senter, og åpnet for første gang på Márkomeannu.

Hva har du gjort for å gjøre Elsa Laula stolt i dag?

Komikeren Trine Lise Olsen var hovedpersonen i samtalen "Hva har gjort for å gjøre Elsa Laula stolt i dag?", som tok sikte på å speide fremover i tid, men også ta opp utfordringer vi har i dag – på en litt annerledes måte. Samtalen ble ledet av den unge sørsamen Johan Martin Steinfjell.

Vuolla & Vuoigatvuodat

"Pils og Poesi" ble til "Vuolla & Vuoigatvuodat" (Øl og rettigheter) i 2017, hvor man blant annet fikk høre Gerd Mikalsen fra NordTroms lese fra Farsmålet, aktivisten, kunstnere og forfatter Maret Anne Sara, og en ung lokal forfatterspire, Ánná Káísá Partapuoli.

Várdobáiki-seminaret: "Ingen fortalte nokka"

På årets Várdobáiki-seminar fikk man et innblikk i det som har vært lukkede rom, med kun adgang for kvinner. Hvem fikk man hjelp av under en fødsel? Og hva gjorde man når det ikke eksisterte menneskopp eller engangsbind?

Lag din egen superhelt (barneprogram)

Barna tok også del i feiring, og i 2017 fikk de lage sin helt egne superhelter. Kanskje den kjente foregangskvinnen Elsa Laula gjenoppsto? Eller kanskje helt nye helter ble laget.

NRLs Landsmøte og 70 – årsjubileum

70-årsjubileumet ble innledet torsdag 9 juni kl. 12.00 med seminaret «Heltene ved flokken». Fredag kl. 09.00 startet så det to dager lange landsmøtet som ble avsluttet med jubileumsmiddag og dans lørdag kl. 20.00. Landsmøtet ble lagt til Tråante og Scandic Lerkendal i jubileumsåret.

Åpning Samisk mat

Trøndersk Matfestival 2017 har hatt et ekstra fokus på samisk mat. Dette med bakgrunn i 100-årsjubileet for det første samiske landsmøtet, som fant sted i Trondheim, Tråante, i 1917. Av det samiske innholdet var blant annet åpningshilsen fra Ellinor Marita Jåma, leder i Norske Reindriftsamers Landsforbund. Under festivalen kunne du blant annet oppleve scenekokkelering med reinkjøtt ved Mikael Forselius. Kurs med Eva Nordfjell i "Urter, planter og samiske mattradisjoner" Det var barneaktiviteter i en egen lavvo hvor barna kunne bli kjent med sørsamisk matkultur. Her kunne de lage og smake tørket reinkjøtt i glo-brød. v/ Meerke Krihke Leine Bientie. Fjellvilt hadde eget telt utenfor lavvoen, der de formidlet om samisk matkultur. Arrangør: Oi Trøndersk Mat og drikke AS

"En stein for å minnes"

Seminar 6. september om de tvangsevakuerte på Stavne gravlund. Arrangementet var i regi av Kirkelig Fellesråd og Trondheim Kommune og fant sted i Rustkammeret i Erkebispegården.

Tjaktjen Tjåanghcoe 2017

28.-30. september 2017 arrangertes Tjaktjen Tjåanghcoe – sørsamisk høstfestival for femte gang på Snåsa. Tjaktjen Tjåanghcoe inngikk som en del av markeringen av Tråante 2017. Innholdet var seminar, utstillinger, aktiviteter for barn, duedtiemarked, konkurranser, musikk, mat og fellesskap.

Juoigat – en vandring i samisk musikk

Utstillingen «Juoigat» tok for seg den samiske musikkens historie, bruk og betydning med den tradisjonelle joiken som utgangspunkt. Ringve Musikkmuseum samarbeidet med to samiske kunstnere i forbindelse med Juoigat: Billedkunstner, designer og scenograf Hilde Skancke Pedersen og komponist og musiker Frode Fjellheim. Utstillingen ble vist i tidsrommet fra 7 oktober 2017 til 6, februar 2018.

Mari Boine- Rockheimkunnskap

Rockheim og Tråante inviterte til et dypdykk i den ikoniske artisten Mari Boines lange og rike karriere. I serien Rockheimkunnskap ble artisten Mari Boine intervjuet før det ble en konsert på Rockheim Scene. Arrangementet fant sted 28 september 2017.

Aejlies Gaaltije

Musikken var basert på den sør-samiske liturgien, blandet med både finsk, norsk og europeisk kultur. Musikken ble første gang framført under Festspillene i Nord-Norge i 2000 og høstet den gang fantastiske anmeldelser i pressen. Musikken er innspilt på CD og de fleste av musikerne på den deltok på konserten i Ankenes kirke. Utgivelsen fikk Spellemannsprisen 2004 i Åpen klasse. Eatnemen vuelie (den med Deilig er jorden) - som er utgangspunktet til musikken i Disneyfilmen Frost, avsluttet konserten. Konserten var en del av både Ankenes kirkes 175-års jubileum og den lokale markering av 100-års jubileet for samenes første landsmøte. Prosjektet var støttet av Norsk Kulturråd, Fond For Utøvende Kunstnere, Sametinget og Sør-Hålogaland Bidspedømmeråd. Arrangør var kantoren i Ankenes.

Er Sápmis framtid i byene?

En konferanse om samisk urbanisering og samisk urbanitet ble arrangert i Trondheim høsten 2017. Konferansen var på Sverresborg Trøndelag Folkemuseum, med varighet to dager, 19.-20. oktober 2017. Konferansen var del av forskningsprosjektet «NUORGÁV - An urban future for Sápmi?». NUORGÁV er et samarbeidsprosjekt mellom NIBR, Nord Universitet, og Universitetet i Lapland. Det var finansiert av Norges Forskningsråds Program for Samisk Forskning. Konferansen var et samarbeid med Sverresborg og Tråante 2017.

Kulturrådets årskonferanse 2017

Som en del av jubileumsåret hadde Kulturrådets årskonferanse et samisk innhold i 2017. Temaet var «Samisk vrede». Er det samiske anerkjent som en del av den nasjonale fortellingen? Hvor kommer det sterke politiske engasjementet i samisk kunst fra? Kulturrådet og Sametinget satt disse viktige spørsmål på dagsorden i årskonferanse 2017. Konferansen fant sted på Det Norske Teateret i Oslo 9. november.

Poesi og musikk

Poesi og musikk på Samisk Hus i Oslo 10 november med forfatter Marry Áilonieida Somby, forfatter Karen Anna Buljo, komponist Bente Leiknes Thorsen og komponist/multimediaartist Julian Skar. Arrangør var Foreningen Samiske Komponister

Markering av Tråante 2017 i Hárstták/Harstad

Markering av jubileumsåret for Samenes nasjonaldal -Tråante 2017 i Hárstták/ Harstad 25 november på Trondenes Historiske senter med foredrag, kafé og sosialt samvær. Åpning ved ordfører Marianne Bremnes. Joik ved fylkesmusiker Marja Helena Fjellheim Mortensson. Foredrag med museumsleder ved Várdobaiki museum, Marit Myrvoll «Kunnskapstradisjoner og samiske helbredere» + filmen «Just a natural thing», Foredraget «Tråante 1917 sett nordfra», Ivar Bjørklund, professor, Seksjon for kulturvitenskap, UiT Tromsø. Varaordfører i Skånland kommune Odd Are Hansen holdt tale. Dagen ble avsluttet med «Jul i mummidalen» på samisk på Harstad kino. Arrangør var Trondenes Historiske Senter.

Seminar: Markering av Tråante 2017 på Árran i Tysfjord

Det ble arrangert 100-års markering av det første samiske landsmøtet – Tråante 2017 fredag 29. september på Árran Julevsáme guovdásj Lulesamisk senter, Drag i Tysfjord. Arrangementet hadde Forskningsdagene og Kulturminnedagene 2017 som ramme og dagen var også i et samarbeid med Hamsunsenteret og KUN om symposiet Markering av Markens Grøde 100 år.

[Den kulturelle skolesekken i Trondheim kommune](#)

1.- 4 trinn, Scenekunst/ kulturarv, «Ole og Anna», Sverresborg Trøndelag

Folkemuseum. Et formidlingsopplegg om sør-samisk kultur anno 2017. Man kunne bli med Ole, Anna, barna og hunden Kjapp. Det ble spilt improvisasjonsteater sammen med barna, inne i en lavvo. Med skuespiller Sveinung Næss og formidler Ingrid Galadriel.

5.-7. trinn, Musikk, Duolva Duottar. ISAK

Duolva Duottar er en norsk-samisk rapgruppe, bestående av Ole Mahtte Gaup, Ivan André Skum, og Fred-René Øvergård Buljo. Buljo er gruppas komponist og skriver de fleste av tekstene sammen med Gaup.

1.-4. trinn, Teater, «Plupp-en joikikal». Teaterhuset Avant Garden.

Plupp er en liten figur med blått hår som bor i nærheten av Blåvatnet. Forestillingen var en dramatisering av Inga Borgs barnebøker om Plupp. Periode: 9. og 10. februar

1.-4. trinn, Scenekunst "Ante og Risten". På skolen.

Mikkel Gaup tok barna med på en reise inn i en spennende samisk eventyrverden hvor de fikk følge kjæresteparet Risten og Ante på en vandring gjennom vinter- og sommerbeitelære, reinens flukt fra ulvene, og om joiken og hvordan den kan brukes i det virkelige liv. Periode: 2. februar.

10. trinn. Forfatterbesøk og skrivekurs med Sigbjørn Skåden på skolen.
Sigbjørn Skåden er norsk samisk forfatter og lærer. Han ble nominert til Nordisk Råds Litteraturpris 2007 for debutarbeidet *Skuovvadeddjid gonagas* (2004 – Skomakerens konge.) Periode: 7. februar.

8.-10. trinn. Forfatterbesøk: «Jeg er en skiløper»

Siri Johansen reiste rundt på skoler for å snakke med elever om oppbyggingen av denne romanen og åpnet for refleksjon rundt de tema som går igjen i boken. Ungdomsromanen handler om hva som skjer når man dør som ung og om livets hendelser i en tenåringsalder der det er mange tanker og følelser på en gang. Det handlet også om kjærlighet, vanskelige valg og at det er mye man må lære før man blir voksen. Periode: 9. februar

5.-6. trinn, Musikk, Joikeverksted. På skolen

Mikkel Gaup ga elevene en innføring i joikens ABC før han lærte dem å joike. Gjennom verkstedet fikk elevene lære kunsten om joiking, stemmebruk og hvordan utføre en joik. Mikkel fortalte litt om klesdrakten og det samiske flagget. Periode: 3. februar

8.-10. trinn, Film/ Kosmorama "Sameblod" NOVA kino

Filmen handler om ei jente på 1930-tallet, som bestemmer seg for å bryte med sitt samiske opphav. Filmen får svensk premiere på Göteborg Film Festival og er en av de nominert filmene til det prestisjetunge prisen «Dragon Award Best Nordic Film». Periode: uke 10 2017

8.-10-trinn. Forfatterbesøk. Kathrine Nedrejord leste fra: *Hvem er jeg når du blir borte.*

Det er ikke enkelt å være annerledes på et bitte lite sted. Men for jeg-fortelleren Jenny er det ikke så verst. Hun har en bestevenn som står sammen med henne i tykt og tynt, en pappa som støtter opp for to og en bestemor som bryr seg. Utfordringene kommer, likevel: Hvordan innrømme for han du har lekt med siden du var liten at du har fått en kjæreste, en som du heller vil bruke tid med? Og går det an å være forelsket når en klassekamerat akkurat har tatt sitt eget liv? Periode: 6. februar kl 09.00. En klasse, eller større gruppe hvis skolen hadde scene og lysrigg.

Samiske forfattere

5.trinn: Beate Heidi: *Liten Ida og Nordlyset.*

Tospråklig barnebok, høytlesing og samtale rundt det vanskelige og tabubelagte temaet døden. Boka handler om fem år gamle Ida som får leukemi og dør. Tekst på nordsamisk og norsk.

1. og 2. trinn, Karen Anne Buljo: *Havfruen*

Etter inspirasjon fra et sjøsamisk sagn har Karen Anne Buljo skrevet dette eventyret om sjøsamejenta som fikk havets joik og ble til havfrue. Dette skjedde i en tid langt tilbake da mennesker og dyr kunne snakke med hverandre. Bildeboka har parallell lettlest tekst på norsk og nordsamisk Karen Anne

joiket også under opplesinga.

3. trinn, Marry Somby: Reinkalven- Den flygende pilot

Nominert til Nordisk Råds barne og ungdomslittersturpris 2016.

4. trinn: Aino Hivand + Rauni Magga Lukkari: Ravnenes kamp

Ravnenes kamp er en tospråklig bildebok for barn. Den tok opp språk- og identitetsproblematikk gjennom en fortelling om ravner fra de to stedene Skare og Vyen. Tekst og illustrasjoner av Aino Hivand. Rauni Magga Lukkari har oversatt til nordsamisk.

FASTSATT PROGRAM

1. trinn, Litteratur, «Leselyst». Biblioteket

Tilbudet ble gitt til alle førsteklasinger i Trondheim kommune, og inneholdt tur til nærbiblioteket.

Der møtte de fortellerne Ingvild Olsen Olaussen og Hege Merakerås som hadde samiske eventyr å by på: Periode: Uke 47, 48, 2, 3, 4 og 5

5. trinn, Litteratur, «Sølvmånen», forfatterbesøk. På skolen.

Eventyrstund med Sissel Horndal. Sølvmånen, er en bildebok for større barn, ungdom og voksne som ikke er lettskremte. Sissel Horndal fortalte om jenta som ble overfalt av Stallo mens hun gjetet rein i fjellet og viste illustrasjoner fra boka. Periode: Uke 43, 45, 6 og 7

6. trinn, Kulturarv, «Det samiske Trøndelag». Sverresborg

På Sverresborg museum fikk elevene gå i fotsporene til den samiske politiske pioneren Daniel Mortenson. På ferden fikk man høre om de trønderske samenes situasjon i 1917. Hvem var de? Hvor bodde de og hva levde av? Hvem kommuniserte de med? Elevene fikk et innblikk i hva som lå bak samefolkets aller første landsmøte i Trondheim dette året, og hvorfor vi i 2017 feirer samisk jubileum. Det ble trukket linjer fram til i dag, og drøftet hvilke utfordringer den samiske kulturen i dag står ovenfor. Har det samiske rettighetsarbeidet ført fram? Periode: Uke 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 og 14

1.-7. trinn: Tråante. Marja Fjellheim Mortensson mfl. På skolen

På denne konserten fikk elevene oppleve flere sider ved samisk musikk. De to unge samiske artistene Marja Fjellheim Mortensson og Katarina Barruk har begge tilknytninger til denne byen der det første samiske landsmøtet ble holdt for 100 år siden i 1917. Marja og Katarina representerer en ny generasjon samiske musikere og har fått med seg et lite stjernelag av norske musikere: Daniel Herskedal (tuba), Espen Berg(piano) og Stian Lundberg (perkusjon). Sammen laget de en helt ny konsert som inneholdt alt fra gammel tradisjonell samisk musikk til moderne musikk, komponert av utøverne selv. Periode: 7, 9 og 10